SJA

LA REVISTA DE LA GENT DE SANT JOAN DE LES ABADESSES

Núm. 24 | Desembre 2024 | Preu: 2 euros

“La història del SAT Teatre Centre a través dels seus vestits”

–

Onze gols i set cromos

–

El rellotge que marca l’aigua

–

Un somriure i una càmera

4 La plaça d'Anselm Clavé
6 El crim de can Passolas
8 La història del SAT Teatre Centre a través dels seus vestits
13 Natàlia Ayats: 100 anys de memòria i bon humor
14 El santjoaní que viatja pel món i pel temps a través de l'ADN
16 Un somriure i una càmera
21 Jubilats digitals
22 Entrevista a Enric Soler, víctima d'abús sexual infantil
26 Onze gols i set cromos
30 El rellotge que marca l'aigua
34 Música i benestar, el camí de la Judit Buscallà fins a la nostra vila
37 Nòtules
46 De Sant Joan a Istanbul: Crònica d'un viatge a la cruïlla de cultures
50 Ressenyes de discos i llibres
54 Entrevista a Ricard Soler (Nu Drama)

Foto portada: Detall d'un conjunt d'elements de l'exposició "Història del SAT Teatre Centre a través del vestuari", per Joan Pous

Aquest número ha estat possible gràcies a Marcel Miquel, Josep Garriga, Maria Cullell, Jordi Remolins, Josep Santanach, Dani Planas, Guifré Miquel, Pere Sola, Salvador Vergés, Arnau Puigvert, Jordi Vilarrodà, Marc Cargol, Jordi Garriga,Montserrat Tallant, Anna Julve i Joan Garcia.

Amb la col·laboració del Grup Fotogràfic Abadesses

Disseny de la revista: Txell Jordà / **Maquetació:** Joan Garcia

Dipòsit Legal: GI-407-2011 / Impremta Garriga.
SJA no es fa responsable de les opinions dels col·laboradors en els articles publicats.

Imprès en paper Nautilus® Classic, certificat FSC Recycled 100%

Fe d'errades de l'anterior número: La fotografia a doble pàgina de la Volta a Catalunya del 1973 va ser feta per Lluís Miquel, i no per Eudald Esteve. El corredor de la foto de l'esquerra de la pàgina 10 és José Manuel Fuente 'El Tarangu', i les dues fotografies varen ser fetes per Josep Anton Ubed, no per Eudald Esteve. La foto de la pàgina 13 correspon a la missa del 30 de juliol de 2023, i no de 2003.

"El poble és el conjunt del nostre esforç", diu Miquel Martí i Pol.
Sovint es tracta d'un esforç discret i generós, que es fa
sense esperar-ne cap reconeixement ni recompensa.

En aquest número de la nostra revista el veureu concretat en dos exemples.
D'una part, en el grup de cosidores del SAT-Teatre Centre, que fan possible
que el vestuari sigui una part important en la reconeguda qualitat de les
seves representacions. De l'altra, en la figura de Joan Guillamet i tota
la seva aportació la vida santjoanina, sobretot com a educador
i com a constructor de la nostra memòria audiovisual.

Els canvis culturals propis de la nostra època ens porten cap a una vida més
individualista, i la pandèmia no va fer més que accentuar una tendència
a la qual ens encaminaven ja des de feia temps els avenços tecnològics.

Davant d'això, exemples com els de les cosidores o el d'en Joan Guillamet
ens mostren allò que no hauríem de deixar perdre en un poble:
la contribució a la vida social, a la vida col·lectiva. Que pot ser entesa
i viscuda també com una forma de satisfacció personal, segurament més
fonda que la que podem trobar entotsolats davant d'una pantalla.

Tornant al poeta de Roda de Ter, que parlava d'una realitat molt semblant
a la nostra: "El poble és el meu esforç i el vostre esforç, és la meva veu i la
vostra veu (...) El poble és el conjunt del nostre esforç".
Quins millors exemples d'això que els dos als que fem referència.

La plaça d'Anselm Clavé

MARCEL MIQUEL

La plaça de Josep Anselm Clavé,
de qui precisament hem celebrat el bicentenari del naixement,
fou urbanitzada l'any 1926, i estava destinada a convertir-se en el nou
pol central de l'eixample santjoaní. Per la Festa Major de l'any següent
s'inaugurà la font monumental. La foto antiga és una postal acolorida que
forma part d'una col·lecció de vistes de Sant Joan editada per L. Roisin
i correspon a pocs anys després, a les darreries de la dècada dels 20.
Les obres de remodelació d'una part de la plaça, que ja s'estan acabant,
li conferiran un nou aspecte i en milloraran l'accessibilitat. A la foto actual
podem observar com el front de cases no ha variat pràcticament en cent
anys. Correspon al traçat de l'antiga carretera de Camprodon que,
després d'haver travessat el Pont Vell, enfilava per aquest
tram que avui forma part de la plaça.

Foto actual: Grup Fotogràfic Abadesses. Foto antiga: Fons Marcel Miquel

Fotografia il·lustrativa de Joan Pous, en una de les maquetes de les mines d'Ogassa fetes per Josep Maria Anglada

El crim de can Passolas

El 1894, una disputa entre miners durant la festa de Santa Bàrbara va acabar amb la mort de Ramon Beltran Tubau, conegut com "Lleganya"

MARCEL MIQUEL

Durant el confinament de 2020, vaig anar publicant al meu compte de Twitter una sèrie de piulades que vaig etiquetar com a #CrònicaNegraStJoanab, en la que anava enumerant diàriament tots els fets d'aquest tipus que s'esdevingueren a Sant Joan entre els anys 1880 i 1920, després de fer una recerca d'hemeroteca. Si hi entreu i els recupereu us en fareu creus de la quantitat de fets criminals, accidents de transports i laborals, suïcidis, incendis, explosions... que s'arribaven a produir al llarg de l'any.

D'entre tots ells em va cridar l'atenció un crim produït el 1894, en especial perquè en la majoria de casos dels fets en qüestió només en teníem una petita nota a la premsa. En canvi aquest cas va tenir més presència mediàtica, tant en el moment dels fets com l'any següent, quan es va desenvolupar el judici. Hem pogut accedir al contingut íntegre de la sentència, conservada a l'arxiu Històric de Girona, gràcies a l'ajuda de Joan Ferrer, cosa que ens ha permès tenir dades més precises.

Anem a pams: és el 5 de desembre de 1894. A Sant Joan de les Abadesses han baixat molts miners de Surroca, ja que s'ha escaigut la festa de Santa Bàrbara, la seva patrona. És de destacar que era relativament freqüent que els miners provoquessin de tant en tant aldarulls durant els seus descansos o bé hi haguessin atemptats reivindicatius, tenint com tenien pólvora a l'abast. Aquella nit, en Ramon Beltran Tubau, àlies "Lleganya", miner de 27 anys,

acompanyat d'en Francesc Vidal, àlies "Baixora" entra a la taverna de can Passolas, i els dos es posen a parlar amb la cunyada d'aquest, que hi treballava. A aquesta conversa s'hi afegeix l'Antoni Colomer Basseganya, de 48 anys, àlies "Guet" segons la sentència, o "el guenyo de can Mansión" segons les cròniques periodístiques. La conversa puja de to i es converteix en una discussió fins que en Guet li etziba a en Lleganya que era "un dat pel cul". Aquest li contesta "això no m'ho repetiràs al carrer!", i havent-li respost que sí, els dos surten fora de la taverna. Can Passolas donava al carrer Tints, a la plaça d'en Vaquer (avui la pl. de l'Escultor Pujol). Allí van a les mans, i cauen a terra. Quan el Baixora, que havia sortit darrera seu, els separa, en Lleganya ja jeu enmig d'un bassal de sang i acaba morint poc després. L'endemà, quan fou detingut l'Antoni Colomer, se li va trobar una camisa tacada de sang. Posat a disposició del Jutjat de Puigcerdà, fou empresonat provisionalment a l'espera del judici.

Després que es completés la instrucció, el cas passà a l'Audiència Provincial de Girona, on havia de ser jutjat pel Tribunal del Jurat. Val a dir que en aquella època el Jurat no tenia moltes garanties: el propis magistrats podien influir o canviar les seves decisions o intervenir en l'elecció dels seus membres. A més, el podríem titllar de classista, perquè tenien preferència els majors contribuents, és a dir, els qui pagaven més impostos i, per tant, d'una posició social més elevada. En la sentència que va pronunciar el jurat hem localitzat alguns santjoanins entre els seus membres. Avui dia molt probablement haurien estat objecte de recusació, ja que segur que coneixien l'interfecte o l'acusat. Tot i que actualment avui no és una causa directa d'exclusió si no hi ha amistat o enemistat manifesta, sí que és probable que haguessin estat recusats per alguna part per possible imparcialitat.

El judici va tenir lloc a l'Audiència de Girona el 8 i 9 d'octubre de 1895. Presidien el Tribunal de Dret el president Sr. Pinazo –en funció de Ponent– i els magistrats Vicenç Sangenís i Trinitat Gay, a més dels els 12 membres del jurat escollits. Com a Fiscal actuà el Sr. Casamada i com a advocat defensor Anicet Ibrán. Practicades les declaracions, el Fiscal confirmà les seves conclusions, qualificant els fets de delicte d'homicidi i sol·licitant que s'imposés a Colomer 14 anys 8 mesos i un dia de reclusió temporal amb inhabilitació i a indemnitzar el pare del difunt en 2.000 pessetes.

L'advocat de l'acusat va basar l'argumentació en la legítima defensa, ja que afirmà que l'únic que feu el seu client fou repel·lir l'atac del difunt i del Baixora. Segons ell, mentre un el mantenia agafat l'altre li clavava puntades de peu, i es va defensar clavant la navalla tres vegades sense saber on. En la declaració com a testimoni del Baixora aquest va dir que va intentar separar en Lleganya i en Guet, i que quan va treure en Colomer de damunt d'en Beltran, aquest ja estava mort.

"Quan el Baixora, que havia sortit darrera seu, els separa, en Lleganya ja jeu enmig d'un bassal de sang i acaba morint poc després"

La defensa va voler desvirtuar el certificat de l'alcalde de Sant Joan conforme l'Antoni Colomer era una persona de mala conducta, afirmant que l'alcalde era cunyat del Baixora, i que això podia estat una estratagema per a allunyar-lo de la responsabilitat que podia tenir en els fets.

Un cop presentades les preguntes que havia de contestar el jurat, el veredicte d'aquest fou afirmatiu en tota l'argumentació del Fiscal: és a dir, que fou Colomer qui donà tres ganivetades a la cama de Beltran, seccionant-li la femoral, i així que el Baixora els separà, tancà la navalla. El jurat també descartà la teoria de que les ganivetades fossin fruit de la voluntat de defensa de Colomer per treure's de sobre l'atac d'en Beltran i en Baixora. I, si bé el jurat no va apreciar cap provocació que justifiqués l'atac, sí que va entendre que la intenció de Colomer no era de provocar el resultat de mort.

Amb tot això, Fiscal i defensor van modificar les seves conclusions: el Fiscal va reduir la petició a 12 anys. La defensa va intentar que es declarés el seu client exempt de responsabilitat o bé se'l condemnés a 6 mesos aplicant una atenuant de provocació.

En la sentència, el tribunal entengué que l'única atenuant aplicable era la de no haver volgut causat tan mal com es va produir i va condemnar *"a Antonio Colomer y Bassegaña alias Guet como autor de un delito consumado de homicidio con la circunstancia atenuante de no haber tenido intención de causar un mal de tanta gravedad como el que se produjo a las penas de doce años y un día de reclusión temporal accesoria de inhabilitación absoluta temporal en toda su extensión, indemnización a Pedro Bertrán Carrió, el padre del interfecto, en la cantidad de 1.500 pesetas y pago de las costas procesales entregándose a citado Pedro Bertrán el dinero encontrado en poder del interfecto."*

No sabem si la sentència va ser recorreguda i, per tant, si aquesta fou la condemna final. En tot cas, és un episodi expressiu de les nombroses baralles que se solien produir en aquella època, producte en molts casos de la notable ingesta d'alcohol, tot i que en aquest cas concret, només va sortir aquesta possibilitat en una declaració dels testimonis, i no es recull en la sentència ni va ser al·legada com a atenuant.

A cavall dels segles XIX i XX, Sant Joan no era un Far West, però els accidents, desgràcies i delictes eren freqüents. Poques mesures de seguretat en la feina i en els transports, explotació laboral, feines molt dures –moltes vegades fetes per gent desarrelada– i la ingesta d'alcohol eren algunes de les causes que contribuïen a aquesta situació.

Sala dedicada a les adaptacions d'obres catalanes de l'exposició sobre el vestuari del SAT Teatre Centre. En primer terme, vestuari per a *El retaule del flautista*

La història del SAT Teatre Centre a través dels seus vestits

El SAT Teatre Centre va celebrar els 125 anys de la construcció del seu edifici amb una exposició que posava en relleu el vestuari, la segona pell que transforma l'actor en personatge i que és essencial per teixir la màgia entre l'escenari i l'espectador

TEXT: MARIA CULLELL i JOSEP GARRIGA / FOTOS: JOAN POUS

El compositor Igor Stravinsky, a la seva ***Poètica musical*** (escrita a París el 1952) deia que "una tradició veritable no és testimoni d'un passat caduc; és força viva que anima i informa el present. Lluny d'implicar la repetició del que va ser, la tradició suposa la realitat del que perdura... Un patrimoni que es rep a condició de fer-lo fructificar abans de transmetre'l als descendents".

Aquesta frase sembla feta expressament per resumir l'esperit que el SAT Teatre Centre ha volgut donar als actes de la celebració del 125è aniversari de la construcció de l'edifici del teatre. Sabent la força que ens dona tota la nostra història i la feina feta durant cent vint-i-cinc anys, l'aniversari ha volgut donar empenta i embranzida a tot el col·lectiu de l'entitat per encarar el present i el futur amb més ganes i continuar essent el referent i catalitzador de la cultura santjoanina.

Apart dels espectacles professionals que s'han programat de forma trimestral al llarg d'aquest any; de la continuïtat de l'escola de teatre i altres activitats ordinàries dels diferents grups de teatre; de la celebració d'un dinar de l'associació el mes de juny; de l'impuls de la campanya de socis; de la preparació de l'espectacle que clourà l'aniversari el proper Nadal (versió musical de ***Els Miserables***), una de les tasques/activitats que calia fer per aquesta celebració era mostrar la feina feta durant tants anys. I ho volíem mostrar de manera original i una mica sorprenent: quan es tracta de recordar i treballar la història, sempre ens ve al cap el rigor d'un text acadèmic d'un homenot —seguint el concepte d'en Pla— santjoaní o un recull fotogràfic de fets memorables.

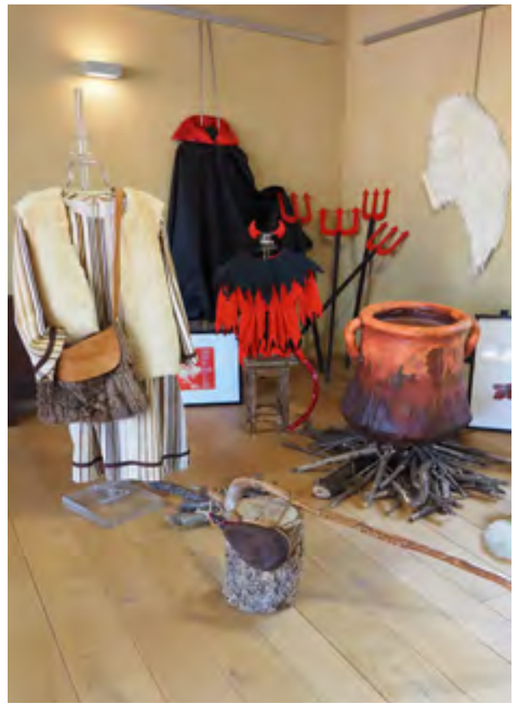

Elements de vestuari i d'atrezzo d'Els Pastorets

No. El teatre està i treballa en un altre àmbit i calia mostrar-lo en la seva autèntica vessant. Explicar els anys de feina entre bambolines, des de dalt l'escenari. Així, l'exposició resseguia la història de l'associació a través del vestuari de les seves creacions teatrals.

Seguint amb la frase d'Stravinsky, el nostre llegat no és merament un patrimoni que cal vetllar si no un recurs, un procés viu que anem traslladant a les noves generacions. I l'exemple clar el tenim en els vestits. Aquella camisa que vestí el protagonista de ***L'hostal de la Glòria***, ara, retocada i modernitzada, arriba al personatge d'un dels musicals del segle xx. Però, el bastó i la samarra d'***Els pastorets*** segueixen iguals, ferms i segurs al llarg de tantes representacions.

Una blonda, un botó, una textura, un encaix, una gira, un "*cierre*", la màgia de l'*overlock* o la insubstituïble cremallera i el velcro defineixen tota una època de manera ben precisa.

Posem fil a l'agulla i expliquem l'exposició, tal com es va concebre i va resultar. Aprofitant el muntatge de l'exposició, es realitzà un exhaustiu estudi de totes les obres i representacions que han passat pel nostre teatre. Així, es confeccionà un llistat amb totes les peces teatrals que des del 1888 s'han representat, tant de creació pròpia com de companyies foranes.

Buidant cartells, propaganda, documentació d'arxius privats i públics, s'han detectat més de 400 títols que han pujat als nostres escenaris. En aquest llistat només s'inclouen les que es consideren, pròpiament, obres teatrals. Per tant, falta tota l'activitat d'espectacles professionals de música i altres activitats impulsades per associacions i entitats diferents al SAT Teatre Centre.

S'han escenificat més de 400 títols, a més de les prop de 130 obres més de l'escola de teatre, que l'any 2025 farà el seu 25è aniversari

Apart d'aquest llistat, i per la importància de la nostra escola de teatre, dirigida per Blanca López, —recordem que el proper any farà 25 anys de la seva existència—, apareixien totes les obres que s'han impulsat i realitzat des d'aquest escola: unes 130 més. Aquesta activitat espectacular només es pot fer per l'increment que hem

Amb les set representacions de l'adaptació de 'Cats' es va fer el rècord d'assistència de públic, deixant a banda 'Els Pastorets' i 'El comte Arnau'

Detall de la sala dedicada als musicals i a la literatura europea: davant, *El Temps i els Conway* i, darrere, *Cats*. A la dreta, un recull d'elements utilitzats per les cosidores i els dos guardons Emma de Barcelona

tingut en el nombre d'alumnes. Dels 10 alumnes de la primera edició de 2000, ara, ja es sobrepassa el centenar.

Conjuntament amb aquests llistat, es mostraren els plànols de la reforma impulsada el 1999, en motiu del centenari de l'entitat. Aquest projecte estètic de Jordi Canelles bevia de la reforma i projecte de l'any 1963, que deixà i amplià l'edifici tal com el coneixem ara. D'en Jordi, també és l'autoria de les tres maquetes que es poden veure al llarg de l'exposició d'algun dels muntatges teatrals: *L'hostal de la Glòria*, *El retorn de Martin Guerre* i *L'òpera de tres rals*.

Entrant ja a l'exposició, la disposició de tot allò mostrat no era de forma cronològica si no per temàtiques. Cada grup de personatges que formen part d'una obra, es complementava amb el cartell publicitari que s'utilitzà en el seu moment.

En una de les sales, es mostraren totes les representacions de textos catalans. El clàssic dels clàssics, *Els pastorets*, no hi podia faltar, una de les obres més representades al llarg dels nadals de la nostra història.

Però, per a nosaltres, potser encara és més clàssic i representatiu *El comte Arnau*. El SAT Teatre ha col·laborat i participat en 17 —del 1993 fins al 2016— de les edicions del Cicle de representacions del comte Arnau (ara, Festival del Comte Arnau) amb varis projectes, en els quals s'han escenificat textos de Joan Maragall, Josep Maria de Sagarra i un recull de versions arnaldianes on també es van poder sentir els versos d'Agustí Bartra.

A aquests clàssics, s'hi acompanyaven vestits de representacions de *L'hostal de la Glòria* (1994) i *El retaule del Flautista* (1972), una obra característica dels anys de la repressió franquista.

Completava aquesta sala dos exemples de com la nostra entitat ha potenciat la llengua i literatura catalanes pujant a l'escenari textos que no son pròpiament teatrals sinó narrativa i poesia, aprofitant celebracions i aniversaris dels autors. Per una banda, en el centenari del naixement de Mercè Rodoreda es representà *Els jardins de la Mercè* (2008), un recull de textos de l'escriptora de Romanyà de la Selva sobre jardins i flors mentre repassàvem la seva biografia.

I, per l'altra, en motiu del 70è aniversari del naixement del poeta Miquel Martí i Pol i l'impuls de la seva candidatura al premi Nobel, convertírem el teatre en *La fàbrica* (1999) de La Blava de Roda de Ter. Tinguérem l'honor que assistí a la representació el mateix poeta.

En l'altra sala, ens endinsem a l'autèntica especialitat de la nostra entitat: els musicals. Hi trobem els més

Maqueta realitzada per Jordi Canelles per al muntatge de *L'òpera de tres rals*

representatius dels últims anys. *L'òpera de tres rals* (1995) inicià l'època daurada en aquest gènere musical.

L'acompanyaven *Barricades* (1999), una versió d'*Els miserables* que va cloure els actes del centenari de l'entitat i, per aquest motiu es tornarà a representar enguany. *El retorn de Martin Guerre* (2001) hi tenia també una representació, un dels pocs musicals que va girar fora de casa nostra.

Amb *Cal Gat* (2003), adaptació de *Cats*, s'aconseguí, apart del rècord d'assistència de públic a les nostres representacions, el major nombre de representacions: set. Fora de *Els pastorets* i *El comte Arnau*, encara, continua essent l'obra més representada. Aquest apartat acabava amb l'últim musical produït: *R&V* (2022), una adaptació de *Chicago*.

Com a exemples d'adaptacions de literatura estrangera, *El temps i els Conway* (2005) era l'exemple anglès i *La malalta fingida* (1994) ho era de l'italià. La riquesa en la confecció del vestuari i els seus complements eren la cirereta d'aquestes produccions.

Per últim, un homenatge a la nostra escola de teatre. Amb l'exhibició de tots els cartells publicitaris, es trobaven vestits d'alguns dels muntatges que perduren, encara, a la memòria: *El trencanous*, *El petit príncep* o *Charlie i la fàbrica de xocolata*. Per anar a acostumant als més petits de la casa, algun musical sempre hi surt: *Mamma Mia* n'era un exemple.

El grup de cosidores ha perseverat a continuar creant bellesa a través de vestir les ànimes dels nostres personatges dalt de l'escenari

Com a cloenda, finalitzava l'exposició, una gran foto de *Superstar, el musical* (2006), la nostra contribució a les adaptacions de *Jesucrist Superstar*.

Oriol Broggi, un dels grans directors teatrals de casa nostra i director de la companyia La perla 29, en el seu llibre *El record de la bellesa* (Altra editorial, 2022) afirma que "fas coses efímeres però esperes deixar rastre". Al llarg dels anys de l'entitat, volem i valorem aquest sentit de treball i de la tasca feta. I, sempre, intentem tenir ben present aquesta divisa. Que aquesta exposició faci menys efímera la nostra activitat als escenaris. Per molts anys.

Serveixi aquest article i el muntatge de l'exposició com a reconeixement de totes les persones que, al llarg de la

nostra història, han col·laborat amb l'associació des de que qualssevol nivells i tasques i, en especial, al grup de cosidores que han perseverat a continuar creant bellesa a través de vestir les ànimes dels nostres personatges dalt de l'escenari.

Com se'ls va dir en la glossa al recollir el guardó Emma atorgat el passat mes de juny: "Elles son les que toquen allò més subjectiu i íntim del fet teatral: el personatge, la relació humana, el cos i el cor que esdevé un altre. I això, tant al teatre com a la vida és el principal: cuidar a la persona".

Dirigit per la Maria Cullell, l'actual grup de cosidores està integrat per la Txell Descarrega, la Rossi Gómez, la Maia Isern, la Blanca López, la Fer Martínez, la Mònica Ortega, l'Anna Maria Picart, la Maria Rosa Pujol, la Llúcia Sala i l'Anna Vergés. I un record molt especial a la Dolors Roca, la mestra, que ens ha deixat fa pocs mesos. El seu patró encara ens guia.

Nota: els anys que apareixien en parèntesi de les obres teatrals són els anys de la seva primera representació.

"I un record molt especial a la Dolors Roca, la mestra, que ens ha deixat fa pocs mesos. El seu patró encara ens guia"

Escanneja aquest codi QR amb el teu mòbil per veure un llistat complet de totes les obres del SAT Teatre Centre de les quals s'ha trobat documentació o referències.

La sala dedicada a l'escola de teatre, a les adaptacions de musicals —especialitat de l'entitat—, i obres de literatura europees

Natàlia Ayats: 100 anys de memòria i bon humor

JOAN GARCIA

Quan la Natàlia Ayats va néixer al mas Cal Gall, ningú hauria imaginat que arribaria a celebrar un segle de vida. Més encara tenint en compte l'època, on les circumstàncies de vida feien que l'esperança de vida en néixer era de poc més de quaranta anys, perquè molts infants morien per malalties els primers anys, i arribar a la vuitantena era excepcional.

Ara, amb 100 anys, la Natàlia ens ofereix un fascinant viatge pel temps amb una memòria envejable i un esperit vital contagiós. Va néixer en una família de pagesos, tenia 11 germans, i com era habitual a les masies, també li tocava ajudar a casa des de petita. Recorda com la seva primera feina va ser anar a buscar aigua a la font i recollir menjar pels conills amb una panera i un aixadell. També té molt bon record de quan jugava amb els seus germans mentre atalaiaven les vaques.

Però no tot eren jocs. Cada dia caminava dues hores per anar i tornar de l'escola, on explica que va passar vergonya "perquè sempre havia estat a pagès i no sabia res". Però la Natàlia no hauria d'haver sentit vergonya, sinó orgull de la vida al camp i de l'esforç i la determinació admirable d'aquelles generacions.

La seva joventut va estar marcada per la Guerra Civil i les dificultats de la postguerra, tot i que a pagès no van patir fam. També recorda vivament l'aiguat del 1940: "Va ploure tres dies seguits. Va fer molt mal". Són records que es barregen amb els bons, els de la família que va crear amb en Joan Roca, quan ella tenia 20 anys, al Privat, una altra casa de pagès.

La vida va fer un gir als 36 anys, quan la família es va traslladar al poble. El seu marit va començar a treballar a la fàbrica Fibran, mentre ella cuidava la família i complementava els ingressos familiars lligant tripa. Aquesta etapa va donar pas a una jubilació que ja dura 34 anys, plena de salut i bona família, com ella mateixa destaca.

Amb 9 nets i 10 besnets, tots "macos com una flor", la Natàlia sap gaudir de la vida i de la família, veient com els petits es fan grans i compartint les seves alegries i èxits. Sense anar més lluny, avui comparteix protagonisme en aquesta revista amb el seu net Xavier Roca.

Els viatges li apassionen: "M'agrada tot!", diu amb entusiasme. Si li pregunten si tenia por d'arribar a aquesta edat, respon riallera: "Jo als 70 anys em pensava que seria vella i ja moria. No els he vist a passar!".

La Natàlia, la "més vella del poble" com ella mateixa bromeja, no només ens ofereix un viatge pel passat, sinó també una lliçó sobre com si la salut acompanya es pot envellir amb optimisme i vitalitat.

Per celebrar la fita, el 2 d'agost, un dia abans del seu aniversari i de la festa que va fer amb la família, va rebre el reconeixement de l'Ajuntament a través de l'alcalde Ramon Roqué, que li va entregar una placa commemorativa, i de la directora dels Serveis Territorials del Departament de Drets Socials, Helga Nuell, que li va penjar una medalla de la Generalitat. Durant l'estona va demostrar que la seva ment segueix tan àgil com sempre, regalant-los una estona plena de records i saviesa.

El santjoaní que viatja pel món i pel temps a través de l'ADN

En Xavier Roca Rada és un jove investigador de Sant Joan de les Abadesses que està fent carrera internacional en el camp de la paleogenètica. Després de cinc anys a Austràlia, on va realitzar el seu doctorat, en Xavier continua el seu viatge científic als Estats Units, on segueix explorant els misteris de l'ADN antic

TEXT JOAN GARCIA / FOTO: KIM BASAGAÑA

En Xavier va estudiar biologia i sempre s'havia interessat per la genètica. Va realitzar un màster en antropologia biològica, que li va permetre combinar el seu interès per la genètica amb l'estudi de l'ésser humà des de diferents perspectives. Aquesta formació interdisciplinària el va portar a especialitzar-se en l'estudi de l'ADN antic, una disciplina que combina la genètica amb l'arqueologia, l'antropologia i la història.

El 2019, en Xavier va marxar a Austràlia per iniciar el seu doctorat a la Universitat d'Adelaide. El seu projecte inicial se centrava en l'estudi de la diversitat genètica de poblacions antigues a Centreamèrica. Tanmateix, l'arribada de la pandèmia de COVID-19 va alterar els seus plans.

Les restriccions d'aquell any el van obligar a adaptar-se i diversificar el seu projecte. En lloc de centrar-se únicament en Centreamèrica, va ampliar el seu estudi a l'Argentina i la península Ibèrica. Malgrat les dificultats, en Xavier va treure profit de la situació.

Descobriments i reconeixements

Durant el seu doctorat, en Xavier va aconseguir fites importants. Una de les més destacades va ser la publicació d'un article a la prestigiosa revista *The Lancet*, on va presentar el primer cas clínic documentat d'un individu amb síndrome de Klinefelter en restes arqueològiques.

"Vam desenvolupar un mètode per poder estimar a través de l'ADN antic aquests tipus de cariotips i vam determinar que aquest individu que tenia aquesta afectació genètica", explica en Xavier. Es tracta d'una anomalia que pot causar infertilitat, osteoporosi i dificultats d'aprenentatge. Aquest descobriment no només va demostrar la potència de les tècniques d'anàlisi d'ADN antic, sinó que també va il·lustrar la importància de la col·laboració interdisciplinària en la investigació científica.

El bon treball d'en Xavier no va passar desapercebut. Va rebre el premi a la millor publicació de l'any a la seva universitat i un reconeixement pel seu rendiment acadèmic en finalitzar el doctorat.

Abans de l'estiu de 2024, en Xavier va treballar en un ambiciós projecte centrat en la història genètica de Portugal. "Tenim gairebé unes 120 mostres de tot el país que abracen cinc mil anys d'història, des de finals del Neolític fins a les invasions napoleòniques", explica. Aquest estudi pretén omplir un buit important en el coneixement de la història genètica de la península Ibèrica i ajudarà a entendre millor les relacions entre les poblacions antigues i les actuals.

EL SANTJOANÍ QUE VIATJA PEL MÓN I PEL TEMPS A TRAVÉS DE L'ADN JOAN GARCIA

A més d'aquest projecte, en Xavier també ha estudiat l'optimització de mètodes per separar l'ADN humà dels contaminants en mostres antigues. Aquesta tècnica permetrà millorar l'eficiència i reduir els costos de les anàlisis d'ADN antic, fent possible estudiar mostres que abans eren massa difícils o costoses d'analitzar.

I en l'actualitat, la carrera d'en Xavier l'ha portat als Estats Units. Ha aconseguit una plaça de dos anys a la Universitat de Brown, una de les més prestigioses del país. Allà s'està centrant en el desenvolupament i aplicació de nous mètodes d'anàlisi computacional per a l'estudi de l'ADN antic.

La importància de la recerca en ADN antic

El treball d'en Xavier i els seus col·legues va molt més enllà de la simple curiositat històrica. L'estudi de l'ADN antic està ajudant a reescriure la història de la humanitat, oferint noves perspectives sobre les migracions antigues, l'evolució de les poblacions humanes i fins i tot l'origen i propagació de malalties, amb aplicacions directes a la medicina moderna.

A més, aquesta recerca també té implicacions ètiques i socials importants. "A través de la genètica es pot donar veu a certes persones o a certes comunitats o a poblacions que no han tingut veu", afirma en Xavier. Això és especialment rellevant en el cas de poblacions indígenes o comunitats històricament marginades, les històries de les quals sovint han estat explicades des d'una perspectiva colonial o esbiaixada.

Reptes i satisfaccions de la vida investigadora

En Xavier descriu la vida d'un investigador en el seu camp com a variada i plena de reptes: "Intentar resoldre preguntes que fins ara no se saben per tal de generar un coneixement és el que em sembla més fascinant" assegura.

Tot i que la carrera d'en Xavier l'ha portat lluny de Sant Joan de les Abadesses, no ha perdut el contacte amb les seves arrels. A més, la seva família va tenir l'oportunitat de visitar-lo a Austràlia i compartir moments importants com la seva graduació del doctorat.

En Xavier expressa el seu desig d'establir-se algun dia a Catalunya: "De fet, m'estic mirant a veure si hi ha algunes beques o algunes posicions perquè en el dia de demà pugui tornar", admet. Mentrestant, continua sent un dels representants de Sant Joan de les Abadesses en l'escena científica internacional, contribuint a descobrir els secrets del nostre passat genètic i obrint camins per a la medicina del futur.

En Xavier Roca, l'estiu del 2024 a Sant Joan de les Abadesses. Foto: Kim Basagaña

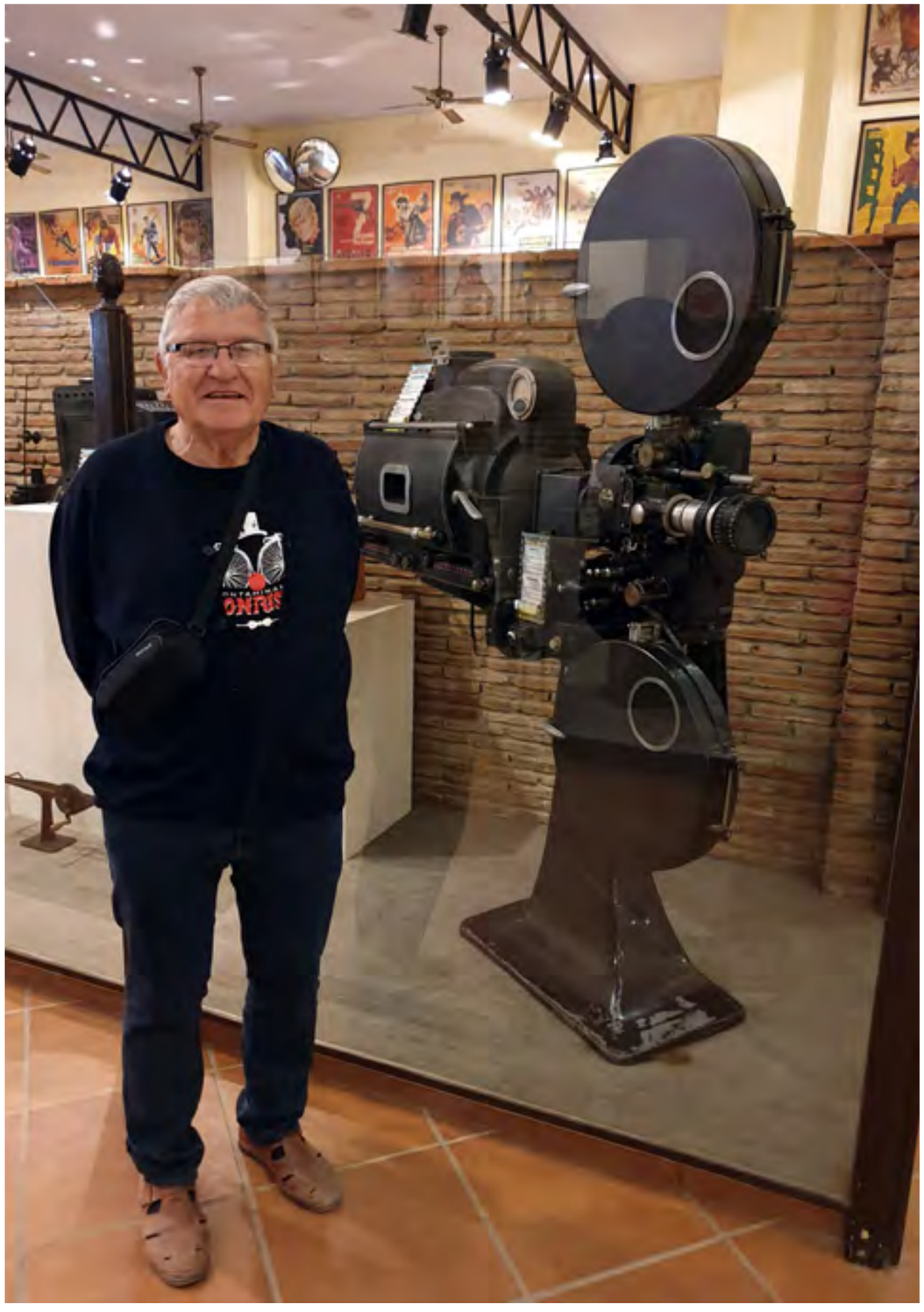

En Joan Guillamet al Museu del Cinema de Girona

UN SOMRIURE I UNA CÀMERA JOSEP SANTANACH / JORDI REMOLINS

Un somriure i una càmera

Amb la seva càmera inseparable, en Joan Guillamet va recórrer cada racó de Sant Joan de les Abadesses, capturant amb dedicació la feina de les entitats i els moments quotidians del poble. El tarannà afable i sempre disposat a col·laborar d'aquest mestre, la seva generositat i serenitat van deixar una empremta inesborrable

JOSEP SANTANACH

Aquest setembre ens va deixar en Joan Guillamet, l'últim gran cronista gràfic dels esdeveniments del nostre poble en els darrers 25 anys. Acompanyat per la seva inseparable càmera, va enregistrar tota mena d'actes que es fessin a Sant Joan, sempre de forma desinteressada, acudint al lloc on fes falta i l'organitzés qui l'organitzés. En qualsevol activitat, per petita que fos ell hi era per preservar la memòria del fet, per insignificant que fos. Així és com molta gent el recordarà.

Però qui era en Joan Guillamet? D'on venia? Com es va establir a Sant Joan aquesta persona coneguda i amiga de tothom? En Joan no tenia enemics, tothom l'apreciava.

Fem una mica d'història. En Joan va néixer el 1949 en una família pagesa a Vilallonga de Ter. Concretament en una masia anomenada "la Barruda". Era el quart d'una família de cinc germans. Va viure la infantesa a Vilallonga de Ter, fins als onze anys. Anava a l'escola de nens. Abans hi havia les escoles de nens i les escoles de nenes. Hi havia un sol mestre per la quarantena de nens, un home molt recte i dur. Allà fou on aprengué les primeres lletres, tot i que el què li agradava més eren els números, les matemàtiques. No va tenir gaires estones per jugar amb els altres nens del carrer, ja que casa seva era a pagès, a prop del poble, però a uns deu o quinze minuts caminant. Com a totes les cases de pagès, així que un podia, calia donar un cop de mà segons les seves possibilitats. En Joan comentava que no sabia ben bé per què, ja fos per influència de la família, de fortes arrels cristianes —la seva germana gran es va fer monja— o bé per vocació, als set o vuit anys ja deia que de gran volia ser capellà. I fou per això que, complerts els onze anys, va entrar al Seminari de Vic l'any 1960. El règim d'internat era dur, amb unes condicions prou difícils. El menjar era monòton, patates i cigrons cada dia, sopa de pa per sopar i a vegades per esmorzar. De carn poca i de baixa qualitat. Tampoc hi havia calefacció, si més no els primers anys, i dormien en unes sales molt grans compartides amb una setantena de nens.

L'ensenyament al Seminari es distribuïa en tres períodes. El Seminari Menor, on es feia el que anomenaven humanitats, durava cinc anys. Al Seminari Major s'hi estudiava filosofia que durava tres anys. Finalment, acabaven amb la Teologia, que eren cinc anys més. Durant el Seminari Menor, només s'anava a casa per les vacances d'estiu, per les de Nadal i per Setmana Santa.

La disciplina també era dura. Malgrat tot, ell en guardava molt bon record, ja que l'estada al Seminari li va permetre, a part dels coneixements, compartir la seva adolescència i joventut amb altres nois, cosa que no havia pogut fer al poble. Allà podia jugar a futbol, més tard a bàsquet —on era més bo, deia ell—, i sobretot, ja al Seminari major, va poder anar en bicicleta que era el que més li agradava.

Però quan havia de començar la tercera fase, és a dir els estudis de teologia, el Bisbat va decidir, a causa del

poc nombre de seminaristes que hi arribaven —havien començat prop de cinquanta nens i en quedaven quatre o cinc per curs— de traslladar-se a Barcelona a cursar la teologia a la facultat de Sant Pacià, just darrere la Universitat Central de Barcelona. El Bisbat havia llogat un parell de pisos grans al carrer Diputació de Barcelona, on residien entre deu i dotze seminaristes en cada pis.

Allà, explicava, li va canviar la vida. Les classes eren al matí i a la tarda tothom es guanyava la vida com podia. En Joan va fer diferents oficis: repartir propaganda per les bústies, fer un càsting per vendre perfums, d'extra de cine en una pel·lícula anomenada *La Gran Esperanza Blanca* del conegut director de cinema americà Martin Ritt, una part de la qual fou rodada a l'antic estadi de Montjuïc l'any 1969, i finalment fent classes en una acadèmia de Barcelona. Els estius anava a casa a ajudar en la feina de pagès, però al mes de setembre va descobrir els camps de treball que es feien a França, sobretot els coneguts com a "drapaires d'Emaús". Allò li va obrir els ulls al món, va conèixer i fer amistat amb molts nois i noies d'altres països, i cap a finals de setembre ho aprofitava per anar a veremes a França, i així fer alguns dinerons.

En acabar els cinc cursos de teologia, van començar el que en podríem dir les pràctiques, ajudant en diferents parròquies: Centelles, Campdevànol, Molló, Sant Joan de les Abadesses… i alguna més. Com que calia guanyar-se la vida s'havia tret el títol de mestre de català a l'Òmnium Cultural i va donar classes de català, primer pagades pels ajuntaments fins que finalment l'any 1978 ja van passar a dependre del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. També va participar en el moviment júnior de Catalunya col·laborant en organitzar colònies a l'estiu, concretament a Sant Joan de les Abadesses.

Passada aquesta època de la seva vida va veure que el seu camí no era el sacerdoci. Va conèixer a la persona que més tard seria la seva parella i amb la qual formaria una nova família. Aquesta noia, la Núria, era de Sant Joan de les Abadesses i aquí es van establir. En Joan va estudiar a través de la UNED un any de geografia i història i un any de filologia hispànica, per acabar fent finalment filologia catalana.

Van coincidir amb la Núria a l'escola Tomàs Raguer de Ripoll i més tard, ja amb oposicions, a l'escola Mestre Andreu de Sant Joan de les Abadesses on es va integrar completament organitzant i participant en moltes activitats. Va ser cap d'estudis amb diferents directors, un càrrec que li esqueia i li agradava. Una de les activitats que va deixar més empremta va ser quan aprofitant l'agermanament que s'havia fet a la vila, dos anys abans amb el poble de Palais-sûr-Vienne, ell va proposar de fer l'agermanament amb una de les escoles d'aquesta població. Va fer-se amb el centre Jean Giraudoux, conjuntament amb un mestre d'allà, monsieur Jacques, amb qui van mantenir una gran amistat. D'aquell agermanament

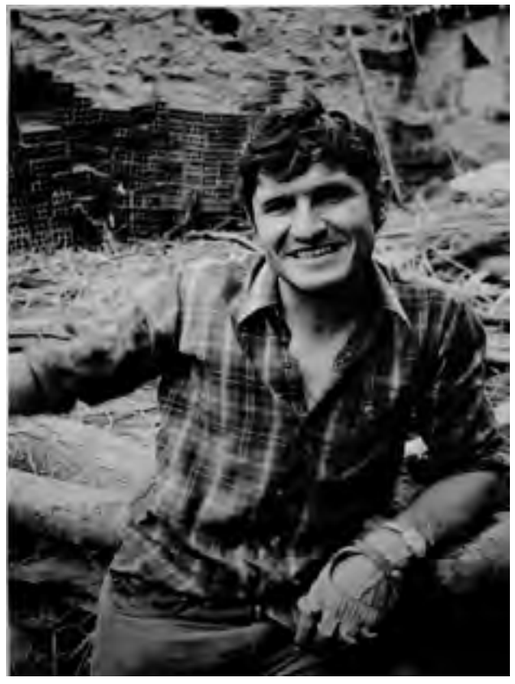

A l'esquerra, en Joan Guillamet a Vilallonga de Ter. A la dreta, en Joan ajudant en les feines de pagès de casa seva, a la Barruda

aquest any se n'ha celebrat el 30è aniversari. En Joan va ser l'ànima que va permetre que durés i continués tants anys. Els anys senars venien els nens francesos i els anys parells hi anaven els d'aquí, des de 1994. Era una activitat que l'il·lusionava en gran manera. S'encarregava de buscar famílies acollidores, algunes de les quals encara mantenen l'amistat i es retroben de tant en tant. Quan venien a Sant Joan, els organitzava les visites turístiques tant a la vila com a Barcelona, a Núria, a Figueres, etc. Per descomptat que no va faltar mai a cap trobada de les que es feien allà, on també tenia bons amics que l'estimaven molt. Alguns van venir fins i tot al seu enterrament, per a poder donar-li l'últim adeu.

Però una de les activitats per la qual era més conegut a Sant Joan era per la seva afició a filmar. A l'escola va començar a dirigir cada any uns documentals, curts i pel·lícules sobre la història i la vida de la gent a Sant Joan. D'aquesta manera va fer conèixer el mite o llegenda del Comte Arnau; la vida a l'edat mitjana amb el paper que hi van tenir les abadesses amb la seva premiada pel·lícula Abadesses i Camperols ; la vida a pagès; o l'estada de Joan Maragall a la nostra vila, entre molts d'altres… D'aquesta manera transmetia aquesta afició als alumnes alhora que ensenyava la història i la literatura més propera als infants. Cal dir que alguns d'aquests títols van guanyar diversos premis del Departament d'Ensenyament a tot Catalunya, participant fins i tot dues vegades en l'àmbit estatal en un certamen que es feia a València. També va formar part molt activa en l'organització i celebració del pessebre vivent que es va fer prop de 25 anys.

Un altre dels seus neguits i aficions era la ràdio. Durant molts anys va ser present en diferents programes a La Veu de Sant Joan. N'havia fet d'entreteniment, però sobretot de música, des del 2010 al 2021, donant a conèixer molts detalls de la nova cançó, dels Setze Jutges, i basats en la cançó catalana. Una de les millors coses que va fer, fou introduir els nois i noies a la ràdio, fent-los participar en diferents programes. Alguns d'aquests alumnes recorden que va ser gràcies a en Joan que van perdre la por de parlar en públic. Darrerament, feia un programa on enraonava amb gent gran del poble que explicaven la seva vida i on els preguntava sobre la seva infantesa i joventut, i el moment en què es trobaven ara amb la qüestió: "Què som?. El temps que hem viscut o el temps que ens falta? Tens por d'alguna cosa en el temps que ens falta?"

En Joan també va introduir el teatre a l'escola i cada any per la festa de Sant Jordi els alumnes grans feien una obra de teatre que ell adaptava i dirigia, cosa que li provocava força angoixa. En aquells moments encara no hi havia escola de teatre a Sant Joan i va comptar amb el suport i ajut de la gent del SAT. A l'escola en Joan hi va fer català, francès i música. Recordava sovint, tot rient, que el cantant de Txarango, l'Alguer Miquel, havia estat alumne seu.

En Joan, amb la seva bicicleta —la seva passió—, al camp de futbol del Seminari de Vic.

A partir de les gravacions de l'escola va començar a filmar, al principi, petites coses o esdeveniments que es feien o passaven a Sant Joan. Aquesta activitat ja la va iniciar entre 1985 i 1986, però és sobretot a partir del 2009, quan es jubila, que es converteix en cronista gràfic de totes les coses que es fan al poble. Gràcies a ell i a la seva dedicació constant podem afirmar sense por d'equivocar-nos, que Sant Joan té un fons videogràfic de tots els actes que s'hi han fet, com cap més altre poble de la comarca.

En una entrevista que li feien a La Veu arran de *Memòries*, el seu programa d'entrevistes a gent gran, li preguntaven les mateixes qüestions que ell feia. Com li agradaria ser recordat? Ell responia que com una persona molt de poble, que no es barallava mai amb ningú, molt amant de la seva família, que es relacionava amb totes les entitats. En definitiva, una persona amb molta sort en tots els sentits. Pel que fa a la pregunta que feia als seus convidats: "Què som, el temps que hem viscut o el temps que ens queda?", responia, "el temps que he viscut és importantíssim, perquè he tingut la sort de viure experiències maquíssimes i de conèixer molt bona gent ". Per a ell el passat era meravellós, però també era molt important el present, el "carpe diem", les petites coses de cada dia, la conversa que havia mantingut amb algú, fer el dinar a casa o una excursió amb els amics caminants o la sortida anual per veure el Tour de France amb els companys ciclistes... I pel que fa al futur, no li agradava de parlar-ne. Premonitòriament, confessava que potser li quedava poc temps i això li feia por. Li feia por el sofriment, patir, però sobretot fer patir als altres. Esperava que la mort vingués d'una manera amable. Finalment, aquest pas temut va arribar, d'una manera gens amable. Però segur que allà on sigui, deu estar content de la petja que ha deixat, de com tothom l'estimava i el recorda.

Ens ha deixat un home bo, un home que no tenia enemics, una persona que tindrem sempre en la nostra memòria. I com havíem comentat alguna vegada amb ell mateix, una persona no mor mentre hi hagi algú que la recordi. A en Joan el recordarem sempre. Reposa en pau, Joan.

Un intangible santjoaní

JORDI REMOLINS

A risc d'equivocar-me, confio més en un somriure sornegueer, en la complicitat d'un silenci, o en una resposta a mig camí, que no pas en gestos que constaten seguretat, fermesa o falsa honorabilitat. Entenc la gent més pel que em transmeten, que no pas per allò que surt de la seva boca. De fet, com més n'espero d'algú és quan més a prop estic que m'acabi decebent. I indefectiblement un alt percentatge de vegades, acabo perdent la fe en les persones.

El mes de desembre de 2001 vaig aterrar al passeig Comte Guifré per obrir-hi una botiga de bicicletes, complementant la que ja tenia a Ripoll. Em semblava que Sant Joan era un bon lloc on establir-se, perquè la Ruta del Ferro havia generat una nova activitat, que amb el temps s'ha delatat com a fructífera pel nostre territori. Des del primer dia que vam obrir portes, vam sentir-nos ben acollits pels santjoanins, i vint-i-tres anys més tard, continuo pujant-hi cada dia de la setmana, content d'haver-me impregnat de la idiosincràsia d'un caràcter que casa prou bé amb el que tenim deu quilòmetres al sud.

Desconec quin va ser el primer dia que vaig conèixer a Joan Guillamet, però segur que va ser per algun tema relacionat amb la seva afició a les bicicletes. L'afabilitat que transmetia era tot allò que desitjaria veure en aquells que em visiten. Sense presses, sense pressions, sense complicacions. Tot li anava bé i res li feia nosa, encara que sovint sorgien els dubtes si tenia massa on triar. La seva generositat es constatava a l'hora de pagar. Sempre ho trobava tot massa econòmic, i volia completar qualsevol despesa amb una generosa propina, quan de fet, el seu tarannà era la millor moneda que ens podia regalar.

Més endavant hi vaig coincidir a La Veu de Sant Joan, on vam enregistrar dos programes sobre la trajectòria dels Antònia Font, a l'espai La Nostra Cançó, que hi dirigia. Espero que el tercer, que va estroncar la pandèmia, i on havíem de repassar la darrera etapa del grup mallorquí, pugui completar-lo algun dia, encara que sigui sense la seva cadenciosa i tranquil·la veu.

Igual com jo mateix, en Joan tampoc era originari de la vila, però hi va encaixar gràcies a una manera de ser que ho hauria fet a qualsevol altre lloc. Una presència que va esdevenir un intangible pel poble, impossible de substituir ni de no trobar a faltar. Amb la sornegueria del seu somriure, la complicitat dels silencis, i les respostes a mig camí del Joan, segur que no ens hem equivocat.

Jubilats digitals

DANI PLANAS PERPINYÀ

I un dia arriba la jubilació, ja ets un empleat llibert, ara toca omplir el temps lliure del qual et semblava no disposar. Ara pots caminar quilòmetres i quilòmetres per fer salut, també pots portar un hort, mirar obres, plantar geranis, anar al casal i començar a fer cues a les farmàcies. Totes activitats lloables, però els temps van canviant, són temps moderns, ara que de fet, ho són sempre. Res no s'atura i com que encara ets molt jove, ser gran és pels altres, cal fer el joc a la modernor i buscar activitats més d'ara, com que ja tens prou temps.

Per exemple, qui no té un smartphone? Un telèfon mòbil intel·ligent que sovint supleix algunes aptituds culturals i que ens descobreix les poques habilitats tècniques que tenim. Doncs ves per on, amb aquest artefacte descobreixes un nou entreteniment: les xarxes socials.

T'instal·les el Facebook i a partir d'aquell moment, ja no només ets un jubilat, ets un influencer local. Publiques fotos de qualsevol cosa, flors, animalons bufons, frases inspiradores, tots els plats del restaurant, i escrius reflexions filosòfiques com: "Amb uns calçotets de llana anireu ben calents, però penseu que us costaran cinc de coïssor i deu d'ungüents". Si tot plegat et permet reunir una bona parròquia de seguidors, amistats en diuen, no seràs cap celebritat, però potser aconseguiràs una mica de nomenada i et motivarà a publicar més poca-soltades. El premi serà la presumpció de sentir-te aprovat, ni que sigui per la caritat del nostre cercle. Amistats que l'allau de publicacions diàries posarà a prova la seva paciència i comprensió, en favor de la teva autoestima.

Arribats a aquest punt, penses, i si m'empesco un perfil més informal, més desmanegat, sense posar el meu nom, que em permeti dir algunes bestieses més? I tenir més seguidors, és clar.

Un cert anonimat potser et farà sentir més tranquil i despreocupat, però cal un nom que suggereixi una certa confiança i que sigui dels nostres. Mira, per exemple, el Beat Miró, personatge venerable, caldrà ser-ne respectuós i aquest no es queixarà pas. Dit i fet, crees una nova patum i tal dia farà un any.

Però a poc a poc, t'adonaràs que Facebook és una xarxa de gent gran, el jovent l'ha anat abandonant per altres plataformes més dinàmiques. Aquí et replantejaràs l'estratègia a seguir per demostrar que no ets un carrincló, que estàs al dia i encara pots seguir el ritme. Decideixes explorar nous territoris. Proves Instagram i, en qüestió de dies, el teu compte és ple de fotos desenfocades de flors, del dit davant la càmera, d'obres per donar i vendre, més plats del restaurant i selfies amb el nas escapçat.

I amb tot, arriben les interaccions, la més senzilla és el famós "m'agrada", no és només una interacció, és gairebé una obligació moral. "Si no poso un 'm'agrada', es pensarà que no me'l miro o que no m'importa" o també podria voler dir "estic viu i he vist això".I com que són gratis, likes per a tothom, encara que siguin per memes en txetxè. El més popular i utilitzat són les emoticones, que són com un idioma secret que tots parlem segons el senderi de cadascú. Comprometen poc, fins que veuen la teva reacció en fotografies de senyores i senyors amb poca roba.

Cosa més delicada són els comentaris, el joc dels disbarats, on tothom acaba opinant sobre qualsevol cosa menys del que toca, igual que als grups de WhatsApp. Hi ha qui no té gens clar quan un comentari és públic i que el llegirà fins i tot el senyor rector.

Les xarxes socials han obert un nou camp per als jubilats. És cert que a vegades els seus comentaris, graciosets o gamberros, ens cremen els ulls, però no oblidem que també fan la funció social de l'antic safareig. Així que, a la pròxima foto d'un gatet amb un missatge motivacional, recorda: darrere de cada post hi ha algú jubilat somrient amb el mòbil a la mà. I això, ben bé que val un "m'agrada".

L'Enric Soler, un barceloní vinculat a la nostra vila, davant de l'escola que els Jesuïtes tenen al carrer Casp a la ciutat comtal.

"El rellotge judicial va corrent, però la seqüela no prescriu mai"

Entrevista a Enric Soler, víctima d'abús sexual infantil quan estudiava als jesuïtes

JOAN GARCIA

Tot i haver patit abusos durant molts anys i de forma continuada, el teu cervell havia bloquejat records...

Puc explicar tècnicament com funciona l'amnèsia dissociativa, però, conèixer-la, a mi no em va servir. Un dia vaig veure que s'emetia una notícia per TV3 d'uns pares que havien redactat un document i que pretenien que el signessin els jesuïtes de l'escola de Casp de Barcelona, que els garantís que als nanos que hi havia estudiant actualment no els hi passaria res, perquè havien sentit parlar i hi havia sospites.

Va ser quan va aparèixer la fotografia de la persona que em va fer mal [el sacerdot Francesc Peris] quan vaig esclatar. Se'm va obrir com un record de la memòria que jo no sabia què contenia, però que era just allò que em faltava per donar un sentit a la meva existència, al perquè la meva vida ha sigut tan difícil. I a partir d'aquí és quan vaig decidir denunciar-ho públicament. Hi ha una part que queda dissociada, amagada, anestesiada, i després hi ha una altra part que et permet continuar fent vida normal i anar fent front a les coses que se't van plantejant a la vida.

El mecanisme d'oblit és tan fort que fins i tot explicaves que els jesuïtes eren molt moderns als teus nous amics.

Mira, això és com una mena de síndrome d'Estocolm. Jo fins fa poc havia dit moltes vegades que havia anat a una escola tan progressista, que encara en temps de Franco ens feien fer nudisme a la piscina de la casa de colònies. I que el mateix capellà que ens havia de tutelar per la nostra seguretat també feia nudisme. I hi ha una frase que jo afegia cada vegada que explicava això: "però, en canvi, mai ningú em va tocar". Això, a la gent que m'escoltava els sonava una mica estrany. Semblava com si hi hagués una part molt amagada que anés donant pistes.

Creus que podríem posar a paraules a allò que et va passar?

El que em va passar van ser moltíssimes coses. Algunes molt greus ja s'expliquen en el documental. Algunes altres estan relacionades amb les meves estades a Sant Joan de les Abadesses, ja que jo aquí mai vaig poder gaudir d'un estiu com qualsevol nen. Jo sempre ho suspenia pràcticament tot, amb la qual cosa els meus pares contractaven professors particulars, i jo em passava tots els estius estudiant, estudiant i estudiant. Però en realitat el fet de poder passar de curs depenia de la tutoria que després tenia al setembre amb aquest home al seu despatx, i si em deixava fer.

La gent pot pensar que un infant explicaria que ha rebut un abús a casa...

Tu amb sis o set anys no saps què és la sexualitat, ni t'ho imagines. Per tant, és impossible posar-hi paraules a allò. Tu no saps què és el que va passar a la casa de colònies. Va ser terrorífic. És una cosa que no li pots posar paraules. I és justament quan li pots posar paraules, que han passat 50 anys.

Fa uns mesos la meva mare em deia "per què no m'ho vas dir?", I jo pensava "si no m'ho podia dir ni a mi mateix! M'hauria agradat poder-t'ho dir". En aquella edat tan tendra, no ho saps, no ho pots dir, no tens les eines per fer-ho. Per això dic que els familiars també són víctimes col·laterals i no només és la supervivent la persona afectada. No hi ha res que pagui el fet que hagin assassinat la versió natural de tu, que tu haguessis pogut fer el que haguessis volgut sense que ningú hagués interferit d'una manera tan traumàtica.

Tampoc deu ser fàcil fer-ho públic, encara que hagin passat anys...

He sortit als mitjans i la gent pot dir que soc valent, però no ho considero, simplement estic assumint la meva pròpia biografia.

"A Sant Joan, mai vaig poder gaudir d'un estiu com qualsevol nen"

A Francesc Peris fa anys els estudiants l'anomenaven "Sex Penis". Hi havia més que indicis. Com pot ser que no s'investigués?

El documental està fet amb una exquisidesa extrema, però al mateix temps amb una contundència absoluta. El periodisme d'investigació el que fa és buscar quin és el mecanisme a través del qual aquest orde religiós tenia sistematitzat durant dècades amagar les coses fosques sota la catifa. I quan ja no les pots amagar més, com si fos un residu tòxic, aleshores l'envies [el sacerdot] a l'altra part del món, de manera que el tornes a col·locar en una altra escola, amb contacte amb criatures. I allà fa exactament el mateix.

Hi ha hagut un munt de víctimes, que no ens coneixíem perquè estem separades en el temps durant 50 anys o per l'espai de més de 9.000 quilòmetres, que expliquem exactament la mateixa manera d'actuar.

Una família en què pot fixar-se? Com es manifesta un abús a un infant?

Les famílies són víctimes col·laterals perquè molts pares o molts germans es preguntaran "com és que no vaig veure res?". Els meus pares veien que jo treia males notes, ells feien tot el que podien.

També hem d'estar atents, hem d'observar les conductes. La productora del documental em va demanar si te-

Fotograma de La Fugida d'un dels llocs l'Enric Soler va patir alguns dels abusos, a la piscina de la casa de colònies que els jesuïtes tenien a Viladrau

nia fotografies. Jo tenia una bossa on tota la vida he anat posant totes les fotos i no sé ni el que hi ha allà dins, perquè mai me les he mirades. Es van endur tota la bossa, que potser pesava cinc quilos. Llavors, quan ja van fer la tria d'aquelles que els interessaven, em vaig veure a mi mateix quan tenia aquella edat. No em reconec. Em veig amb les cames encongides, els braços també molt tancats, persisteix la mirada trista… i jo, des de l'ara, des d'aquesta posició, veig aquell nen i dic "a aquest nen li passa alguna cosa".

Has esmentat alguna vegada que t'agradaria preguntar-li a Francesc Peris per què ho va fer? Quina importància té per tu obtenir aquesta resposta?

Penso que qualsevol persona que hagi viscut una agressió d'aquestes dimensions pot tenir la necessitat de poder parlar amb el seu agressor. Crec que és una cosa que seria saludable, encara que pugui semblar estrany. Jo vaig sol·licitar poder veure en Francesc Peris com a una restauració moral. Jo vaig voler que ells poguessin fer alguna cosa per ajudar-me. Aquesta petició va ser denegada rotundament. És a dir, voluntat de restaurar, poca.

Tu creus que té resposta aquesta pregunta?

La resposta no és meva. Aquest home m'hauria de poder dir per què quan jo tenia 6 o 7 anys i ell en tenia 26 o 27… Per què ho va fer?

Es pot fer alguna cosa perquè els infants s'empoderin i es puguin defensar quan veuen o pateixen abusos?

Hem de desenvolupar una cosa de la qual se'n parla molt poc, que és el sentit del consentiment. Qui consento que em toqui i de quina manera consento que em toquin? Perquè si resulta que tu ets un nen de dos o tres anyets i ve la teva tieta i t'agafa les galtes i te les estreny fent-te mal perquè et vol fer un petó, allò és un petó obligat i potser el nen no el vol. Si nosaltres ho normalitzem a dins de la família, estem sembrant una incapacitat futura sobre el sentit del consentiment. És a dir, li estem transmetent que els altres tenen més poder de decisió sobre qui i com toca el seu cos que no pas ells mateixos o elles mateixes. I això és una cosa que crec que és importantíssima.

Has comentat que fins que els jesuïtes han reconegut els abusos, hi ha qui et girava la cara

Hi ha hagut molt mecanisme de defensa de persones, com per exemple alguns estudiants de la meva mateixa escola, que no ho poden assumir. No és que no vulguin, és que no poden. És com si jo hagués vingut aquí a robar-los una part de la seva biografia feliç. Clar, que a ells no els toqués no significa que no li hagués tocat a ningú. De fet, li ha tocat a molta gent. I probablement haurien d'estar agraïts, entre cometes, a qui sí que li ha tocat. Perquè mentre estaven ocupats amb aquest, la resta se salvaven de passar per aquí. I és molt dur veure que la gent nega una evidència que, finalment, amb aquest documental, queda absolutament demostrada.

Clar, és un xoc per la gent que hi ha passat i ha tingut una bona experiència.

Sempre és perillós fer generalitzacions. S'ha de reconèixer que aquesta escola oferia una bona formació acadèmica —possiblement a vegades exagerada—, i que es trobava a uns estàndards educatius d'alta qualitat, però també és veritat que dins tenien un càncer. I una cosa no treu l'altra. Tampoc podem considerar que tothom que ha estat dins d'aquesta escola ha sigut un delinqüent. Però el que no podem obviar és que n'hi ha hagut uns quants, i que, a més a més, estaven organitzats.

La relació de l'Enric amb Sant Joan

L'Enric Soler fa dècades que no torna a la nostra vila. Les raons són complexes i ell assenyala que estan relacionades amb les seqüeles dels abusos que va patir i que van tenir un impacte profund en el desenvolupament de la seva identitat: "Crec que aquests episodis són el que expliquen l'origen de la meva homosexualitat".

És necessari remarcar que aquesta és la seva experiència personal i que ell mateix subratlla que l'homosexualitat no ha d'estar causada per un trauma: "Jo parlo absolutament per mi mateix. Ho faig buscant explicacions a la meva pròpia història, a la meva pròpia biografia."

Durant la seva adolescència, l'Enric va pujar a la casa de la família a Sant Joan amb quatre amics gais per anar a esquiar a Vallter 2000. Algú va explicar-ho als seus pares i l'impacte negatiu de la situació va contribuir al seu distanciament amb la nostra vila. L'Enric reflexiona sobre aquell fet: "Era una altra època, era una altra manera de pensar i, a més a més, també, com que pràcticament érem els primers estiuejants de Barcelona, ens vam trobar molt observats."

Malgrat això, l'Enric guarda records positius del poble: "M'agradaven els matins amb la meva àvia, que anava amb unes amigues a fer ganxet a la Mare de Déu del Prat i jo sent petitet els hi feia companyia. O un berenar de pa amb vi i sucre, que a Barcelona era impensable, i això ho vaig descobrir allà. O una escapadeta a la font de la Puda, amb el meu avi, que tenia problemes de pell, i a mi m'agradava anar-hi. O alguna sortida, anar a buscar rovellons amb els amics dels meus pares."

La repercussió de l'emissió de La fugida

Després de l'emissió del documental el 26 de juliol de 2024, l'ordre religiosa va fer una admissió sense precedents, reconeixent l'existència de 44 religiosos i treballadors que havien comès abusos en les seves institucions al llarg d'un període que s'estén des de 1927 fins a 2020. Aquesta confessió va revelar l'abast alarmant dels abusos, identificant 182 víctimes d'abusos sexuals, psicològics i de poder en 12 centres educatius, 3 parròquies i altres entitats sota la seva responsabilitat. Els Jesuïtes van emetre una disculpa pública i es van comprometre a continuar investigant i a reparar el dany causat a les víctimes.

Malgrat aquest pas cap al reconeixement públic, moltes víctimes, entre les quals Enric Soler, no han quedat satisfetes amb la resposta de l'ordre religiosa i exigeixen una investigació més exhaustiva, mesures de reparació més concretes i canvis estructurals profunds dins de l'organització per prevenir futurs abusos.

A finals d'octubre, quatre exalumnes més van denunciar abusos, entre elles la santjoanina Gemma Torres,

A finals d'octubre, quatre exalumnes més van denunciar abusos, entre elles la santjoanina Gemma Torres

companya de classe d'Enric Soler. En el seu cas, va patir tocaments una nit en un refugi de muntanya, també fa més de quaranta anys. Per sort, el fet que hi hagués més gent dormint a la sala i la seva reacció de tancar el sac fins a dalt de tot van evitar una situació encara pitjor.

La Gemma explica que, tot i que reconeix que no ha estat fàcil parlar-ne, aquell abús no l'ha afectada gaire. Amb tot, ha decidit denunciar per responsabilitat social, en nom de totes les persones que han patit abusos més greus, i per evitar que hi hagi impunitat.

De fet, el sacerdot Francesc Peris, que ha reconegut haver abusat de menors, no ha estat expulsat de l'ordre i viu retirat en una comunitat jesuïta que no ha transcendit públicament, ja que els casos han prescrit.

Onze gols i set cromos

Un partit amistós disputat el 3 d'agost de 1990 entre l'Abadessenc i el CD Tenerife va deixar un record immortalitzat en forma de cromos i pòsters

GUIFRÉ MIQUEL / PERE SOLA

Per preparar el campionat de la 1a divisió de la lliga espanyola de futbol de la temporada 1990-91, el CD Tenerife, entrenat per l'inconfusible Xabier Azkargorta, va realitzar un stage de pretemporada a Sant Esteve d'en Bas. Durant la seva estada garrotxina, van disputar tres partits amistosos, el primer dels quals va ser contra l'Abadessenc.

El partit es va celebrar el dia 3 d'agost de 1990 i va acabar amb el resultat de 0-11 a favor de l'equip canari. A l'equip visitant va destacar l'actuació del davanter panameny Rommel Fernández, autor de cinc gols i que molts recorden, ja que malauradament va morir pocs anys més tard d'accident de trànsit.

La crònica del partit ressalta la pèssima actuació arbitral, que no va assenyalar un penal claríssim a favor dels locals. L'Abadessenc va acabar amb deu jugadors per l'expulsió de Vizcaíno, mentre que el CD Tenerife va patir la lesió d'un jugador que va topar amb la barana del camp de futbol —una barana amb història que, per si no ho sabíeu, s'havia comprat de la coberta d'un vaixell en desballestament. Per part dels locals, Abascal va disposar de tres ocasions de gol.

L'alineació inicial de l'Abadessenc aquella tarda va ser: Sala, Palau, Tubau, Menci, Dilmé, Puigvert, Vizcaino, Pichi, Vilanova, Abascal i Murillo. També van jugar Arqués, Alabau, Monturiol, Andreu i Arrey. L'equip llavors jugava a 1a regional i s'estava configurant el bloc que aconseguiria l'ascens a Preferent la temporada següent.

En acabar el partit, Azkargorta va declarar que "el camp està bé: en algun lloc és una mica irregular, però en general és una bona instal·lació i l'Abadessenc l'he vist amb un bon esperit de lluita, amb molta joventut i ha fet mèrits per marcar un gol".

El record d'aquell partit podria semblar que només es conservaria a través de l'hemeroteca dels diaris de l'època, però, en canvi, va transcendir més enllà gràcies a les fotografies del partit. Una d'elles, la de la plantilla completa del Tenerife, va servir perquè el *Diario AS* en fes un pòster a tot color, a les pàgines que dedicava a les seves guies amb totes plantilles dels equips de primera divisió.

Les fotografies dels jugadors individuals encara van tenir més recorregut perquè van ser aprofitades per les dues col·leccions de cromos més importants de l'estat, Panini i Ediciones Este. Així, a la temporada següent, la 1991/92, la col·lecció Este oferia els cromos de Manolo Hierro (exjugador del Barça i germà del famós defensa del Madrid), Agustín (tot un ex-porter del Reial Madrid), Francis, Toni i Julio Llorente (un altre internacional) amb el camp municipal de fons. Fins i tot, en el cromo de Llorente es poden apreciar les lletres amb el nom i l'escut de l'Abadessenc, que llavors estaven pintats a la paret del gol sud.

La col·lecció Panini oferia el cromo de Pier (llavors era una jove promesa que va despuntar anys més tard) amb el bar del camp de fons, i un altre encara més curiós, el de Toño, on s'hi pot veure una part del cos d'un jugador de

l'Abadessenc, que, segons diverses fonts, seria en Vilanova, reconeixible per la genollera.

Més enllà d'aquest fet, el Tenerife d'aquella temporada no era un equip qualsevol. La temporada 1991-92 es recorda especialment per la seva victòria contra el Reial Madrid a l'última jornada de lliga, un triomf que va donar el títol al Barça, i que encara es recorda com la "primera lliga de Tenerife". L'equip que ens va visitar encara tenia altres jugadors importants que, o bé perquè no estaven disponibles o bé perquè encara no s'havien incorporat a l'equip, no van disputar el partit al Municipal. És el cas, per exemple, de tota una superestrella del Madrid com Fernando Redondo, o un jugador que després tindria un futur amarg com a entrenador a can Barça, el Tata Martino.

La relació de l'Abadessenc amb el CD Tenerife no es va acabar l'estiu del 1990. L'any 2021, 31 anys més tard, un jugador de la vila format al futbol base, Àlex Corredera, va fitxar per l'equip canari, on va jugar durant tres temporades completes fins al seu traspàs, aquest setembre, al Khimki rus. Amb el seu debut a la primera divisió russa, s'ha convertit en el primer jugador masculí de Sant Joan en arribar a jugar en una màxima categoria del futbol professional.

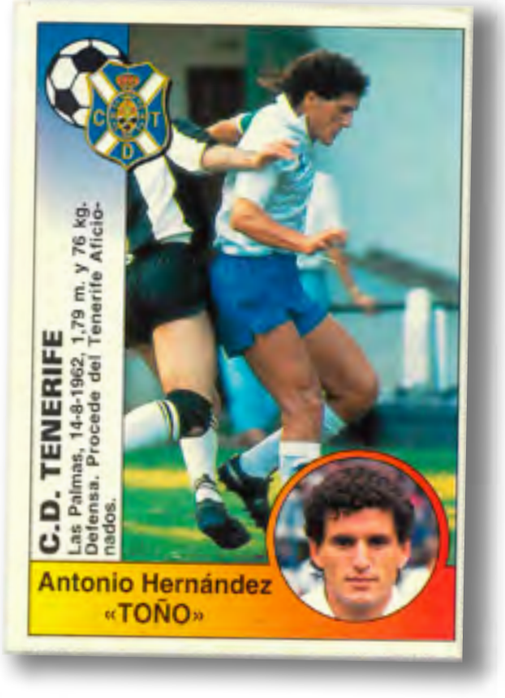

Els cromos amb fotografies fetes al Camp Municipal d'Esports

CLUB DEPORTIVO TENERIFE

FECHA DE FUNDACION: 1922. COLORES: Camiseta blanca, pantalón y medias azules. DOMICILIO: Bernardino Semán, s/n. Santa Cruz de Tenerife. TELEFONO (922) 20 55 00. ESTADIO: Heliodoro Rodríguez López (22.000 espectadores). PRESIDENTE: José Javier Pérez Pérez (médico, cuarenta y cuatro años). SECRETARIO GENERAL: Enrique Roca Agustín. GERENTE DEPORTIVO: Santiago Llorente.

as color

El rellotge que marca l'aigua

Amb el seu pèndol fet d'un rellotge espatllat, en Josep Salvans, saurí d'ofici, exerceix la seva habilitat amb precisió i intuïció, assolint fites que han sorprès propietaris, professionals i fins i tot experts

SALVADOR VERGÉS

Josep Salvans i Picart, conegut com en Pepet de Rodonella, és un dels saurins més efectius del nostre país. Segons la definició, un saurí és la "persona que amb una vareta a la mà o altre mitjà endevina o pretén endevinar l'existència d'aigües subterrànies o altra cosa oculta sota terra".

El nostre protagonista va néixer fa noranta-dos anys al Mas Rodonella de Sant Joan de les Abadesses, una de les darreres cases de Baga Avall del terme municipal. Per anar-hi cal passar pel Pont de Ferro que travessa el riu Ter; un pont que quan el tren encara arribava fins a Sant Joan era un pas exclusiu de la Renfe.

En Pepet encara recorda bé els cinc milions de pessetes que va haver de pagar per obtenir-ne el dret de pas després d'una complexa i llarga negociació. Uns diners que varen servir per sorrejar-lo i pintar les tones de ferro que conté la seva l'estructura i que donen nom al pont. Actualment, també és el pas de la Ruta del Ferro, just a la partió entre Solei Avall i Baga Avall. Sota el sauló trepitjat d'aquest pas, encara s'hi amaguen els antics raïls del tren esperant aquelles màquines de fum que, amb el seu pas, eclipsaven el sol de la via que seguia la vall de Sant Joan.

En Pepet és un home que parla pausadament amb un petit somriure de murri; d'aquelles persones que les veuen a venir de lluny. Els anys li han robat alguns centímetres, però amb els elàstics que li estiren els texans, la gorra i la camisa de quadres encara seria l'escollit d'algun director de cinema per fer-lo protagonista d'una pel·lícula d'aquelles de vells grangers americans.

Quan vaig saber el poder que tenia en Pepet i amb quins estris era capaç de trobar l'aigua subterrània, de seguida vaig anar-lo a veure, perquè ell era un candidat perfecte per incloure'l a la meva pàgina web de «Complicitats», dedicada a les professions que encara es poden exercir sense necessitat del corrent elèctric.

En Pepet va començar quan tenia vint-i-dos anys. Va ser quan el seu pare va contractar un saurí perquè busqués aigua a la seva casa de Rodonella. Aquell dia, i per primera vegada, va veure clar que ell també seria capaç de fer aquella feina. De seguida va adonar-se que, a diferència de qui li havia fet obrir els ulls, ell podia sentir l'aigua dels aqüífers sense aixafar-la, com diu ell. O sigui fora de la vertical de la veta subterrània.

Llavors encara li faltava tota l'experiència que demana aquest ofici, però s'hi va començar a engrescar sense escatimar-hi hores de pràctiques. Aquells dies es va comprar un llibre que parlava de totes aquestes tècni-

Josep Salvans i Salvador Vergés, a Mas Rodonella

ques; unes tècniques que només amb l'experiència i el poder de concentració fan que els càlculs flueixin sols. Malauradament, aquell llibre, passats els anys, se li va extraviar quan es varen fer la casa nova.

Les vetes d'aigua són com els camins del mar i compliquen molt la feina del saurí, perquè quan una veta es ramifica i aspiren aquella aigua, pot passar que s'eixugui en pocs minuts perquè la veta principal tira més que la bomba que l'absorbeix fins a la superfície de la terra Sovint també troba aigües salades que passen per alguna guixera i que ha de desestimar perquè ningú no vol. Les profunditats dels aqüífers d'aigua són diverses, fins i tot, tal com ell mateix ha pogut comprovar, travessen els rius. Una vegada va descobrir una veta d'aigua amb un cabal de mil litres per hora. Aleshores, buscant en aquella direcció, la va trobar a l'altra banda de riu, just on el propietari volia foradar el nou pou. Per la profunditat i pel cabal, ell va poder saber que es tractava de la mateixa veta.

Antigament hi havia la creença que les aigües subterrànies morien sota els rius de superfície. Però ara se sap que, segons la profunditat, travessen per sota sense perdre el seu cabal d'aigua.

Ell no té clar si per aconseguir la plena perfecció d'aquest ofici, s'hi ha de néixer o se n'aprèn, però sap molt bé que, si no tens la capacitat de concentració, quan el pèndol s'engega, no aconseguiràs mai interpretar-lo. El seu pèndol, segons la quantitat d'aigua localitzada, el cabal o la profunditat, li pot fer tota mena de moviments: rotació, vaivé, trontoll... Llavors ell, amb la seva experiència, pot llegir les lectures que li està mostrant.

En Pepet de Rodonella fa servir de pèndol un antic rellotge de butxaca espatllat, perquè la base més important és que sigui un pes metàl·lic que pengi d'una cadena o d'un fil flexible. Tothom té la seva tècnica; altres saurins utilitzen unes varetes primes que no siguin gaire rígides, però ell té la capacitat de saber el punt exacte d'on han de foradar. Ho sap perquè prèviament comprova que cap a la dreta o cap a l'esquerra els moviments perden intensitat i així el maquinista que l'acompanya sap que no es pot moure ni un sol pam d'on ell ha clavat l'estaca.

Amb els seus noranta-dos anys porta trobades unes tres-centes deus d'aigua subterrànies i creu que només s'ha equivocat en un deu per cent. Actualment, encara està en plena forma per fer aquest ofici. Gràcies a l'experiència que ha anat adquirint amb el pas dels anys, també pot detectar petits corrents de gas que podrien marcar el mateix senyal com si fossin d'aigua i això fa que no hagin de foradar en va.

Com diu ell: «Les vegades que trobo gas m'ho diu més el cap que no pas el pèndol». La profunditat per on passa l'aigua és la dada menys fiable, perquè les diferents capes de material –terra, roca sorra...– poden ser tan diverses que li fan perdre la precisió i quan hi ha alguna bauma entremig encara pot desballestar més els càlculs.

Normalment, Perforacions Casany és l'empresa que forada els pous que ell detecta. Amb l'extracció del material que la màquina puja mentre van perforant, saben els diferents materials que troben i, quan arriben a la profunditat estimada, tothom està expectant, sobretot el propietari que ha de pagar les hores. Quan arriba el moment esperat, els materials sòlids de cop es converteixen en l'aigua desitjada. Si per sort troben una deu d'aigua que baixa d'una cota més alta d'on han començat a foradar, no els cal cap bomba perquè puja fins a la superfície buscant el nivell tal com funcionen els vasos comunicants. Però això, que seria el més desitjable, com el miracle que de cop naixés una font a la porta de casa, passa molt poques vegades.

L'ofici de saurí li ha portat moltes alegries. Una vegada el varen fer anar al Sitjar: una casa amb poca aigua que havia estat propietat del cantant Joan Manuel Serrat.

El nou propietari ja havia fet tres pous i encara no tenien el mínim desitjable. Llavors, va voler canviar de saurí i aquesta vegada per sort o perquè en Pepet sap fer molt bé aquesta feina, va detectar una veta de dos mil litres molt a prop de la casa i no solament es va confirmar la troballa sinó que fins i tot va superar les previsions. El nou propietari estava tan content que en Pepet, amb el seu somriure de murri, em va dir: «Només li va faltar fer-me petons».

En Pepet de Rodonella fa servir de pèndol un antic rellotge de butxaca espatllat, perquè la base més important és que sigui un pes metàl·lic que pengi d'una cadena o d'un fil flexible

Una altra satisfacció que encara recorda va ser a la planta baixa de les oficines d'un banc important. Allà hi passava un desaigua que s'havia embossat però ningú no sabia per on passava el tub i haurien hagut d'arrencar tot el paviment. En Pepet de Rodonella amb el seu pèndol de rellotge espatllat va fer les pertinents comprovacions i va assenyalar una de les rajoles. Llavors, el paleta, de seguida va descobrir que a sota mateix hi havia el punt just de l'embussament.

Amb el seu to irònic també em va explicar les paraules que li havia dit el director del banc: «Josep! Aquí no vingui més amb aquest pèndol, perquè amb el seu poder detectaria la rajola on amaguem els diners!».

Música i benestar, el camí de la Judit Buscallà fins a la nostra vila

Aquesta granollerina va arribar a Sant Joan de les Abadesses fa quatre anys, cercant un nou rumb. Aquí ha trobat l'entorn perfecte per donar vida als seus projectes personals i professionals, combinant la seva passió per la música amb la seva formació en salut

TEXT: JOAN GARCIA / FOTO: JOAN POUS

La Judit tocant el piano que té a Can Rus. Podeu seguir-la a Instagram, al compte @biomsouls

Nascuda a Granollers, la Judit va viure dotze anys a Vic abans de decidir traslladar-se a la nostra vila. El canvi va venir motivat per raons de salut després de superar dos processos oncològics i de buscar una explicació a la malaltia. “Sempre et preguntes què pots millorar per la salut”, explica.

El seu marit, que estava estudiant per ser guia de banys de bosc, li va suggerir mudar-se a un entorn més natural. “Em va dir que respirar aire dels arbres fa pujar el sistema immunitari”, recorda la Judit. I sembla que l’elecció ha estat encertada: “Des que visc aquí, tinc més energia i em sento més vital i amb més força”.

La trajectòria musical de la Judit és extensa. Va començar els estudis de música a l’edat de sis anys i més tard es va formar al Conservatori Josep Maria Ruera de Granollers, on va realitzar estudis de grau mitjà de música, en piano i flauta travessera. A més, sempre ha cantat en corals. De fet, va participar en el programa de TV3 Oh Happy Day el 2014, on van superar sis programes amb el cor Tastet de Gospel de Taradell.

Professionalment, la Judit és infermera de formació, i tenia cura d’infants, però aviat va decidir combinar aquesta vocació amb la música. Es va diplomar en Magisteri d’Educació Musical i va fer el Màster en Musicoteràpia. Va treballar dotze anys com a professora de música de primària fins que la malaltia la va obligar a aturar-se. Ara, ja més recuperada, ha aprofitat el trasllat a Sant Joan per reinventar-se.

El seu nou projecte porta per nom BiOmSouls i està ubicat a l’edifici on abans hi havia el bar Can Rus, a la plaça que els vilatans coneixen pel mateix nom. “He mantingut el cartell perquè tothom al poble hi té molt d’afecte i molt bons records”, explica la Judit. En aquest espai ofereix classes de flauta travessera, tècnica vocal, piano i música per a totes les edats. A més, com a musicoterapeuta titulada, realitza sessions individuals i grupals.

“He mantingut el cartell de Can Rus perquè tothom al poble hi té molt d’afecte i molt bons records”

Però l’oferta de la Judit va més enllà de la música. El nom BiOmSouls engloba també un vessant de benestar i cura conscient. “Soc assessora en hidratació, suplementació, cosmètica i higiene desintoxicant, antioxidant i alcalina”, detalla. “Recomano productes relacionats amb aquest benestar i cura conscient”. El seu marit complementa l’oferta amb sessions de banys de bosc i coaching en finances personals.

La proposta de la Judit té bona acollida. “El curs passat, que ho vaig engegar, vaig tenir un grup de quinze persones, i superbé”, explica satisfeta. “I aquest nou curs, ja el doble”. I no només atrau gent de Sant Joan de les Abadesses: “Tinc interès de gent, i alumnes, de Molló, Ripoll, Ogassa, Sant Pau de Segúries, Camprodon… d’arreu de la comarca”.

A més de la seva activitat professional, la Judit s’ha integrat ràpidament a la vida cultural del poble. Forma part del grup SAT Teatre Centre, on fa uns mesos va participar en el musical Sister Act i actualment està assajant Els Miserables, que el SAT Teatre Centre portarà a escena al desembre.

De cara al futur, la Judit té nous projectes en ment. “Vull començar una coral infantil, juvenil i d’adults. Faig una crida a qui li vingui de gust participar-hi!”. “De fet, aquest curs ja hi ha persones de totes les edats que s’han animat a fer tècnica vocal i cant grupal”, Amb la seva energia i creativitat, la nostra vila ha guanyat una nova veïna i família, i esperem que pugui continuar explorant noves maneres de combinar la música, la salut i el benestar al nostre entorn.

“Vull començar una coral infantil, juvenil i d’adults. Faig una crida a qui li vingui de gust participar-hi!”

MARÇ DE 2024

Peces de subcultura friki de Barbarroc Creations

Judit Bassaganya i Sergi Vidal, de Barbarroc Creations, han reeditat una de les seves col·leccions més emblemàtiques: unes figures de resina inspirades en el joc de rol Aquelarre, que van fer per primera vegada fa unes dècades i que van ser molt valorades dins del món d’aquest tipus de jocs de taula. Aquestes escultures es caracteritzen per la seva funció decorativa i el suport per daus de rol, amb detalls artesanals que recreaven l’ambientació medieval. Amb noves tècniques de tall làser i reproducció de gran precisió, han llançat una edició especial per a col·leccionistes, mantenint-ne l’essència original.

La Volta Ciclista a Catalunya surt des de Sant Joan

Sant Joan de les Abadesses va acollir la sortida de la 3a etapa de la Volta Ciclista a Catalunya. La plaça Barcelona es va omplir d’aficionats que van aprofitar l’oportunitat per veure de prop els ciclistes durant el control de signatures. L’etapa, que va culminar a Port Ainé després de 176 quilòmetres, va ser guanyada per l’eslovè Tadej Pogacar, del UAE Team Emirates, consolidant així el seu lideratge en la classificació general. El director de la Volta, Rubén Peris, va expressar la seva satisfacció pel retorn de la cursa al Ripollès i va deixar oberta la possibilitat de futures col·laboracions amb Sant Joan de les Abadesses.

‘La Abadesa’ explica la història de l’Abadessa Emma

Dirigida per Antonio Chavarrías, la pel·lícula està inspirada en la figura d’Emma de Barcelona, aquesta producció narra la vida d’una jove —Daniela Brown— que, en una època fosca i violenta, rep l’encàrrec de repoblar i cristianitzar terres frontereres. Chavarrías, que ha dedicat anys a documentar-se sobre aquest període, ha volgut recrear l’ambient sever i inhòspit del segle IX, tot filmant en condicions naturals exigents per reflectir fidelment aquella realitat. Tot i això, el director va descartar gravar a la nostra vila i està rodada principalment a Loarre, una localitat d’alta muntanya d’Osca, que li permetia recrear l’ambient de l’època.

ABRIL DE 2024

Una visita guiada recorda l’impacte de la Guerra Civil

El CEA Alt Ter va presentar el projecte Viure la Guerra, un itinerari històric local pels espais més significatius durant la Guerra Civil, centrant-se en les conseqüències locals del conflicte i el context social i polític de l’època. Es desvetllen aspectes com el paper del Comitè de Milícies Antifeixistes, que va compartir poder amb l’Ajuntament en una etapa de gran tensió. S’ha dissenyat recuperant testimonis orals i documents històrics. La visita té un format puntual, i es repeteix aprofitant dates simbòliques.

Punt de trobada internacional de barranquisme

Sant Joan de les Abadesses va acollir la XVII Trobada Internacional de Barranquisme Gorgs, organitzada per la Unió Excursionista i el Comitè Català de Barrancs. Aquest esdeveniment anual va reunir aficionats i professionals del barranquisme, oferint tallers tècnics de diversos nivells al rocòdrom d'Ogassa i ponències sobre tècniques de rescat. La trobada, amb uns 50 participants, va incloure un taller d'iniciació al ràpel per a socis locals, amb l'objectiu de fomentar l'interès pel barranquisme entre els santjoanins i santjoanines. Actualment, una desena de veïns practiquen aquest esport de manera regular, aprofitant la proximitat amb barrancs de totes les dificultats, tant al Ripollès com a les comarques veïnes de la Garrotxa i el Berguedà.

Celebració del llegat del mestre Andreu

El naturalista Martí Boada va visitar Sant Joan de les Abadesses amb motiu de la commemoració dels 125 anys de la Festa de l'Arbre. Doctor en Ciències Ambientals i guardonat amb la Creu de Sant Jordi i el Premi Global 500 de les Nacions Unides, Boada va oferir una xerrada en què va destacar el paper pioner del mestre Andreu, a qui va descriure com un inequívoc precursor de l'educació ambiental a Europa. L'acte, que incloïa la inauguració de l'exposició "125 anys de la Festa de l'Arbre", va permetre recordar com, en una època sense recursos, el mestre Andreu va instaurar aquesta celebració en pro del respecte i estima pels arbres i la natura. També es va presentar l'esboç de l'escultura sobre el mestre Andreu en el qual està treballant l'escultor Francesc Fajula.

Energia Santjoanina es transforma en Cooperativa

L'associació Energia Sant Joanina va aprovar en assemblea transformar-se en una Cooperativa de Consum, canvi que facilita la seguretat jurídica per a les persones sòcies i l'accés a finançament. Aquesta nova figura permetrà postular-se per gestionar instal·lacions com la fotovoltaica del Pavelló Municipal i impulsar altres projectes d'energia renovable al poble. Els socis i sòcies han de fer una aportació inicial de 100 euros, retornable en cas de baixa. Aquesta transformació busca avançar cap a un model energètic que impulsi la sobirania de les persones en l'aspecte energètic.

MAIG DE 2024

El Sitis reviu en una nit de remember

El dissabte 4 de maig es va celebrar una festa remember en homenatge al pub Sitis, espai d'oci popular a la vila que va estar obert entre el 1997 i el 2007. L'esdeveniment es va fer a l'antic escorxador i va comptar amb música, sopar i un concert amb dj. i cambrers del local. En paraules de Jordi Caparrós, un dels organitzadors, "la idea era reviure l'ambient i retrobar els clients i treballadors en un dia especial." La festa, impulsada per responsables, extreballadors i el Club Esportiu Abadessenc, va oferir l'ambient que va marcar tota una generació, l'"esperit Sitis".

Curs de formació per a treballadores de cures i neteja

La Cooperativa Hèstia, en col·laboració amb el projecte E-Cures, va impartir un curs de formació per a treballadores del sector de les cures i la neteja de la llar, que va tenir lloc durant el primer trimestre de l'any. La formació, desenvolupada en nou sessions, va comptar amb una participació activa de 29 persones, de les quals 19 van completar tot el programa. Segons Txell Descarrega, formadora de la cooperativa, l'objectiu era donar suport tant en l'àmbit de les cures assistencials com en aspectes legals, com la normativa d'estrangeria i els drets laborals. "Moltes participants desconeixien informació clau sobre la seva situació legal, i hem comprovat que aquesta formació és essencial per a elles", explicava la Txell.

L'Abadessenc celebra el seu ascens a Segona Catalana

El Club Esportiu Abadessenc va assolir l'ascens a Segona Catalana després de vèncer el CE Besalú per 3-0 en l'últim partit de lliga, proclamant-se campió del grup 3 de Tercera Catalana. L'afició santjoanina va omplir el camp en aquella jornada decisiva, en la qual els blanc-i-negres van dominar el joc i el marcador. Joel Regué, president del CE Abadessenc, va valorar l'ascens com un èxit merescut per l'equip: «Ha costat, perquè és una categoria molt exigent, però tenim un equip molt equilibrat i som justos campions». El club va aprofitar una jornada dedicada a recordar Manel Pajares per celebrar l'ascens.

Cinquantenari de la Llar d'Infants El Molí Petit

El diumenge 26 de maig, la Llar d'Infants El Molí Petit va celebrar els seus cinquanta anys amb una jornada plena d'activitats. L'acte va començar amb la inauguració de l'exposició "Jo també sóc del Molí Petit" al Palau de l'Abadia, seguida d'un dinar popular i jocs familiars. Fundada el 1971, la llar ha estat un pilar educatiu per a infants de 4 mesos a 3 anys, creixent amb el suport de la comunitat i adaptant-se a les necessitats de cada generació.

Guardons Emma a Joan Anglada i a les cosidores del SAT

El passat 15 de juny es va celebrar la setena edició dels Guardons Emma de Barcelona organitzats per la secció local d'Esquerra Republicana de Catalunya, amb Pilarín Bayés com a padrina de l'acte, que va fer un dibuix original durant l'entrega. Els premiats van ser Joan Anglada i Roqué, per la seva contribució a la difusió de l'art del bonsai i la creació de la Fira de la Carbassa, i l'equip de cosidores del SAT Teatre Centre, pel seu treball voluntari de més de trenta anys confeccionant vestuari per a les obres del grup de teatre local. Ambdós reconeixements celebren la dedicació a la cultura i les tradicions de Sant Joan de les Abadesses.

Un santjoaní elabora vídeos informatius per a Tik Tok

El santjoaní Hatim el Mrabet, estudiant de tercer de periodisme a la Universitat de Lleida, va iniciar el projecte *Joves Incults* al maig, una sèrie de vídeos curts informatius a TikTok i Instagram que tracten temes d'actualitat, política, esport i societat. Els seus vídeos busquen captar l'interès del públic jove. "M'agrada informar totes les generacions, però especialment el jovent, perquè continuï interessat en el que passa al món", afirma. El seu enfocament combina rigor i dinamisme, sense obviar els reptes d'aquest format. "És més difícil resumir una notícia en dos minuts que explicar-la en deu, però l'important és informar de manera clara i veraç", assenyala.

Projecte "Joves en Xarxa" per abordar la salut mental

El passat mes de juny es va iniciar el projecte "Joves en Xarxa", una iniciativa liderada per Ubuntu i la Cooperativa Resilients, amb el suport de la Generalitat. Aquest programa busca crear espais de trobada per tractar temes com les addiccions, les identitats de gènere i els trastorns alimentaris, amb l'objectiu de trencar estigmes i fomentar el diàleg obert sobre salut mental. El projecte inclou grups de treball que, a través de trobades regulars, preparen activitats destinades a sensibilitzar la comunitat i visibilitzar aquestes problemàtiques des d'una perspectiva creativa i participativa. "És un projecte innovador que busca generar espais de trobada per parlar de temes que sovint ens fan vergonya o ens sentim jutjats quan en parlem", destacava Oriol Ramos, representant d'Ubuntu.

JUNY DE 2024

***El Rumb* neix combinant senderisme i cultura**

Al juny es va celebrar la primera edició del festival Rumb, una proposta cultural innovadora que combinava una caminada circular d'11 km amb música, circ i poesia enmig de la natura. Tot i la pluja, el festival es va poder dur a terme amb èxit, oferint actuacions de Guillem Roma, Jo Jet i Maria Ribot, Gemma Humet, Sergi Andrades, Foss, la companyia de circ Kambahiota i la poesia d'Alguer Miquel. Els assistents van gaudir d'una caminada amb parades en diversos escenaris naturals i un dinar en format pícnic al voltant d'un dels espais de concert. Els organitzadors de la iniciativa van ser (encalma), la cooperativa Planeta B, l'Ajuntament i la UE.

Acte de record a mossèn Martí i Fina Vila

Sant Joan de les Abadesses va celebrar un acte en memòria de mossèn Martí i de Fina Vila, coincidint amb el 20è aniversari de la seva mort. La commemoració va reunir veïns, autoritats i amics, que van destacar la seva contribució social, cultural i espiritual. Ton Martí es va distingir com un capellà atípic, combinant la tasca religiosa amb un ferm compromís amb la llengua i el patrimoni local. També era conegut per la seva capacitat d'unir gent, independentment de les creences, amb un tarannà proper i un sentit de l'humor característic. En paraules del seu nebot, Amadeu Rossell, "molta gent es va apropar al monestir gràcies a ell, perquè feia sentir tothom benvingut".

Reurbanització del centre històric de la vila

El juny es va iniciar la reurbanització del centre de la vila, amb una inversió d'2,5 milions d'euros. Els treballs tenen com a objectiu millorar l'accessibilitat del nucli històric, soterrant serveis, ampliant voreres i renovant el paviment de diverses zones. En el tancament d'aquesta revista s'estan a punt de completar intervencions importants, com la de la pl. de Clavé i el pg. de comte Guifré, i s'està treballant en l'entorn de la plaça de l'Abadia, la plaça Torras i Bages i el carrer Corriols. Aquestes millores busquen transformar el centre històric en un espai més amable per a vianants i visitants. Amb previsió d'acabar a principis del pròxim any, aquest projecte és una de les actuacions més destacades per revitalitzar el nucli urbà, reforçant l'atractiu i la funcionalitat dels espais públics del municipi.

JULIOL DE 2024

Sant Joan de les Abadesses acomiada Gerard Sala

El juliol passat, va morir Gerard Sala i Rosselló, reconegut pintor i escultor. Sala va destacar per una obra d'avantguarda i per la seva contribució a la difusió de l'art amb la creació de l'Espai Art l'Abadia del Palau de l'Abadia, un referent artístic en l'àmbit català. Part de la seva obra va ser donada a l'Ajuntament, consolidant el seu vincle amb la nostra vila. El consistori va expressar el seu condol, destacant que "la seva aportació artística i cultural perdurarà com un tresor per a les futures generacions".

Nova junta al Casal Jaume Nunó

S'ha renovat la junta de l'entitat, ja que el grup de persones que la liderava, després d'anys de servei, buscava un relleu. Tallant, coneguda pel seu dinamisme i la seva trajectòria de 20 anys com a regidora municipal, ha format un equip divers per revitalitzar l'entitat: "Si he de ballar un ball, intento tenir els millors balladors". Per aquest motiu, assenyala que s'ha envoltat d'un grup de persones il.lusionades i compromeses en fer aquest camí. La nova junta pretén ampliar serveis, programar activitats culturals, de lleure i de caire formatiu amb l'objectiu que tothom hi trobi el seu espai, independentment de l'edat que tinguin.

L'edifici Mestre Andreu redueix el consum energètic

Durant el curs 2023-2024, l'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses va implementar un projecte d'eficiència energètica a l'Escola Mestre Andreu, aconseguint un estalvi de 31.362,99 euros i reduint un 42% el consum energètic respecte de l'any anterior. Amb sensors de temperatura i humitat, es van monitorar les aules per ajustar les pautes de funcionament de la caldera sense perdre el confort tèrmic. A més, es va analitzar la corba d'escalfament de l'edifici, adaptant les hores d'engegada i parada de la calefacció. El projecte inclou un sistema innovador que permet ajustar la caldera segons les previsions meteorològiques, assegurant la màxima eficiència.

Antònia Font actua al 29è Festival del Comte Arnau

El 29è Festival del Comte Arnau va destacar per l'actuació d'Antònia Font el 20 de juliol al claustre del monestir. El grup mallorquí va oferir un concert memorable en aquest escenari singular, convertint-se en el punt àlgid d'una programació variada. El festival va arrencar el 13 de juliol amb Live Choir, una formació de gòspel-funk que va captivar el públic amb la seva energia, i va continuar el 27 de juliol amb Sergi Carbonell, cofundador de Txarango, que va presentar el seu projecte en solitari, *Crisàlide*. A més de la música, es van oferir activitats com visites dramatitzades i una caminada nocturna vinculades a la llegenda del comte Arnau.

AGOST DE 2024

Aprovada la regulació del gorg de Malatosca

L'Ajuntament va aprovar una ordenança per regular l'ús i accés al gorg de Malatosca, amb l'objectiu de protegir aquest emblemàtic espai natural i evitar la seva degradació. La normativa, que inclou sancions de fins a 3.000 euros, prohibeix activitats com els pícnics fora de zones delimitades, portar gossos deslligats i aparcar en llocs no autoritzats. Durant l'estiu, informadors subvencionats per la Diputació i la Generalitat van sensibilitzar els visitants sobre la importància de preservar l'entorn i van recollir dades de cara a planificar noves accions. Aquesta mesura forma part d'un esforç més ampli per protegir espais naturals sensibles i assegurar la seva sostenibilitat per a futures generacions.

SETEMBRE DE 2024

Albert Bosch completa l'expedició a Groenlàndia

L'aventurer santjoaní Albert Bosch va culminar amb èxit una travessa en bicicleta d'aigua per la costa sud-oest de Groenlàndia, entre Quaqortoq i Narsarmijit, el nucli habitat més al sud de l'illa. L'expedició, realitzada amb Pepe Ivars, Miguel Ángel Tobías i David Espallargas, va afrontar condicions extremes, amb acampades sobre icebergs i plataformes flotants improvisades. La travessa formava part del projecte *The Last Ice*, destinat a conscienciar sobre l'impacte del canvi climàtic en les zones amb gel. Bosch, que al juny havia patit una fractura de tíbia i peroné, va sorprendre metges i companys amb una recuperació accelerada que li va permetre participar.

Josep Rull presideix el Ball dels Pabordes

Josep Rull, president del Parlament de Catalunya, va presidir el tradicional Ball dels Pabordes el diumenge de la Festa Major de Sant Joan de les Abadesses. Acompanyat de diverses autoritats institucionals, Rull va destacar la singularitat del ball com "una expressió molt potent i singular de la cultura popular del municipi, i alhora, patrimoni festiu de tota la nació". La visita del president va reforçar el simbolisme d'aquesta tradició, tot posant en valor la riquesa cultural de la nostra vila i el seu paper en la identitat festiva de Catalunya.

La cursa Taga 2040 celebra 25 anys

La Cursa del Taga va celebrar el seu 25è aniversari aquest setembre reunint prop de 400 corredors. Pere Rullan es va proclamar vencedor absolut de la prova clàssica de 28 km i 2.000 m de desnivell amb un temps de 2h 45' 18". En la categoria femenina, Laia Calzada es va imposar amb un temps de 3h 30' 31". Pel que fa als santjoanins, David Rovira (a la foto), guanyador de l'edició de 2021, va acabar tercer, mentre que Marc Vizcaíno, quart. A la cursa de 15 km, Marc Guàrdia es va alçar amb el segon lloc. Aquesta edició, marcada pel simbolisme del seu quart de segle, reafirma la importància de la cursa com a referent esportiu i cultural a Catalunya. *FOTO: Marc Cargol*

OCTUBRE DE 2024

UN 2DTSC d' homenatge a Joan Farrés

El 19 i 20 d'octubre de 2024, Sant Joan de les Abadesses va acollir la 14a edició dels Dos Dies Trial Santigosa Clàssic, que enguany va retre homenatge a Joan Farrés, expresident i membre destacat del Moto Club Abadesses, traspassat a finals de l'estiu. "Ens agrada mantenir viu el record d'aquells que han fet possible aquest esport", va destacar Agustí Fajula, membre de l'organització. La prova va comptar amb la participació de prop de 180 pilots, incloent-hi una vintena d'internacionals provinents de França, Anglaterra, Itàlia, Alemanya i Andorra.

Habitatges socials a l'antiga caserna de la Guàrdia Civil

L'Ajuntament va aprovar l'avantprojecte per rehabilitar l'antiga caserna de la Guàrdia Civil i transformar-la en nou habitatges de lloguer social. Amb un pressupost de 788.000 euros, l'obra inclourà habitatges d'entre 70 i 80 metres quadrats amb altes prestacions d'eficiència energètica. Les actuacions preveuen renovar tancaments, substituir el sistema de calefacció actual per una caldera de biomassa comunitària i millorar l'aïllament. L'adquisició de l'edifici, efectuada l'any passat per 211.000 euros, va comptar amb una subvenció de 63.300 euros de la Diputació de Girona.

Una carbassa gegant navegant pel Ter

La XIII Fira de la Carbassa va oferir una imatge inèdita: una carbassa gegant navegant pel riu Ter. Salvador Mogas, un habitual de la fira i 2n classificat amb un exemplar de 659 kg, va buidar la seva carbassa i la va convertir en una embarcació improvisada. El guanyador del concurs va ser Jordi Xandri, de Sant Llorenç de Morunys, amb una carbassa de 673 kg, seguit de Mogas i Miguel Mendi, de Navarra, amb un exemplar de 398,8 kg. La plaça Major es va omplir de parades, activitats i visitants que van gaudir d'un dia festiu dedicat a aquest fruit de tardor, consolidant la fira com una cita destacada del calendari local.

Els veïns decideixen arranjar el camí de l'Arçamala

El projecte d'arranjament del camí de l'Arçamala, malmès pel temporal Glòria l'any 2020, va ser la proposta més votada a la tercera edició dels Pressupostos Participatius de Sant Joan de les Abadesses, amb 195 vots (43,82%). Aquesta actuació recuperarà un itinerari històric que connecta el molí Petit amb el riu Ter, passant per punts com el pont de la Plana i la font d'en Roca. En segon lloc, amb 127 vots (28,54%), va quedar la millora del gimnàs de l'Abadessa Emma, seguida per la il·luminació del pont Vell, que va rebre 118 vots (26,52%). La participació va ser notable, amb un 15,1% del cens implicat, molt superior a la mitjana catalana del 7,7% per a municipis similars.

Restauració de la façana de l'edifici Duran i Reynals

Aquest octubre es va finalitzar la restauració de la façana de l'edifici Duran i Reynals, un Bé Cultural d'Interès Local construït entre 1930 i 1935 i actual seu de la Biblioteca Josep Picola. Els treballs es van centrar en conservar i restaurar els elements arquitectònics i decoratius afectats per la humitat i el pas del temps, com els esgrafiats i les peces ceràmiques. També es van corregir esquerdes i retirar materials afegits que havien accelerat la degradació. Aquesta actuació, que forma part d'un projecte més ampli, garanteix la preservació d'aquest edifici emblemàtic com a referent patrimonial i cultural de Sant Joan.

NOVEMBRE DE 2024

'Sant Joan Cuina' uneix cultures a la biblioteca

En les primeres dues sessions d'aquesta nova proposta que uneix literatura i gastronomia, els països protagonistes van ser el Marroc i Alemanya, amb una gran assistència a la biblioteca Josep Picola. Els participants van tastar plats típics i van descobrir música, poesia i tradicions de cada cultura, aportades per veïns i veïnes amb altres cultures d'origen. Segons l'impulsor del projecte, José Alguacil, "la millor manera de combatre la por i la ignorància és coneixent les persones". L'èxit de la iniciativa ha assegurat la seva continuïtat l'any vinent, amb Veneçuela, Ucraïna i l'Argentina com a noves incorporacions.

Canvis institucionals vinculats amb Sant Joan

Aquest trimestre ha estat marcat per canvis institucionals amb protagonistes vinculats a la nsotra vila. Elisenda Guillaumes i Sergi Albrich, regidors d'ERC, han deixat càrrecs rellevants al Govern de la Generalitat. Guillaumes va ser cessada com a directora general d'Agricultura i Ramaderia, després de sis anys en el càrrec, mentre que Albrich va deixar la direcció dels Serveis Territorials de Territori a Girona, que ocupava des del gener de 2023 Per altra banda, Miquel Marcé, exregidor de Sant Joan per MES —substituït al govern municipal per Josep Maria Anglada— i antic director de l'IE Mestre Andreu, ha estat nomenat director dels Serveis Territorials d'Educació i Formació Professional a Girona.

Cicle dedicat al director Ferran Llagostera

Aquest novembre, Sant Joan de les Abadesses va celebrar un cicle dedicat al cineasta santjoaní Ferran Llagostera, organitzat per l'Ajuntament i el festival Transhumant. L'acte va permetre redescobrir l'obra d'un director compromès amb les temàtiques socials i arrelat als seus orígens. "Em feia molta il·lusió tenir un retrobament amb el poble", va expressar Llagostera. El cicle va incloure projeccions com *Música, la medicina de l'ànima*, *Gran Sol*, *La casa del pare* i *El poble unit, mai més serà oprimit*. A més, es va mostrar el seu primer treball remunerat, un homenatge als trens Ibertren vinculat a records d'infantesa.

DESEMBRE DE 2024

Projecció de *508 dies* i senyalització d'un camí 'maqui'

Aquest desembre, es va estrenar el documental *508 dies*, al Palau de l'Abadia, coincidint amb la inauguració de la senyalització d'un camí de maquis a Santigosa. El film, ja estrenat a TV3, posa el focus en la figura de Cristina Zalba, originària de Sant Joan, que va acollir i cuidar un maqui ferit durant any i mig al mas La Sala, a l'Alta Garrotxa. Dirigit per Marc Planagumà i produït per l'Amical d'Antics Guerrillers de Catalunya, el documental reivindica el paper essencial de Zalba i de les dones en la lluita antifeixista. El documental explica el vincle de Zalba amb la vila, on va viure la seva infantesa i joventut.

L'Ajuntament aprova un pressupost de 7,6 M€

Amb un capítol d'inversions destacat de 2,5 milions, sobresurten projectes com la rehabilitació del pavelló (646.000 €), la connexió de les vies verdes amb la trama urbana (800.000 €) i la reforma de la caserna de la Guàrdia Civil per convertir-la en habitatges socials (788.000 €). El pressupost també preveu la creació d'un cos de vigilants municipals, amb quatre agents que substituiran l'actual Policia Local. Segons el consistori, aquest model permetrà optimitzar els recursos i adaptar-se millor a les necessitats. En el pressupost de 2025 també s'inclou el canvi del col·lector en alta del municipi, així com la digitalització els comptadors de l'aigua. Altres inversions menors inclouen millores al camp de futbol, l'adquisició d'un remolc pels gegants i la celebració del bicentenari de Jaume Nunó.

Un santjoaní a l'equip sorpresa de la Copa del Rei

El santjoaní Marc Fernández va debutar amb el primer equip de la Unión Deportiva Logroñés —equip de Segona Federació— en un partit històric, eliminant el Girona a la tanda de penals (4-3) després d'un empat a zero. Fernández va jugar els 120 minuts com a defensa central, sent peça clau en aquesta gesta. "Quan va acabar la primera part ja confiàvem que podíem fer-ho", va dir Fernández, emocionat per una victòria especial, ja que havia jugat set anys al club gironí. El Logroñés s'enfrontarà a l'Athletic Club als setzens de final de la Copa del Rei, en un partit que es disputarà la primera setmana de gener.

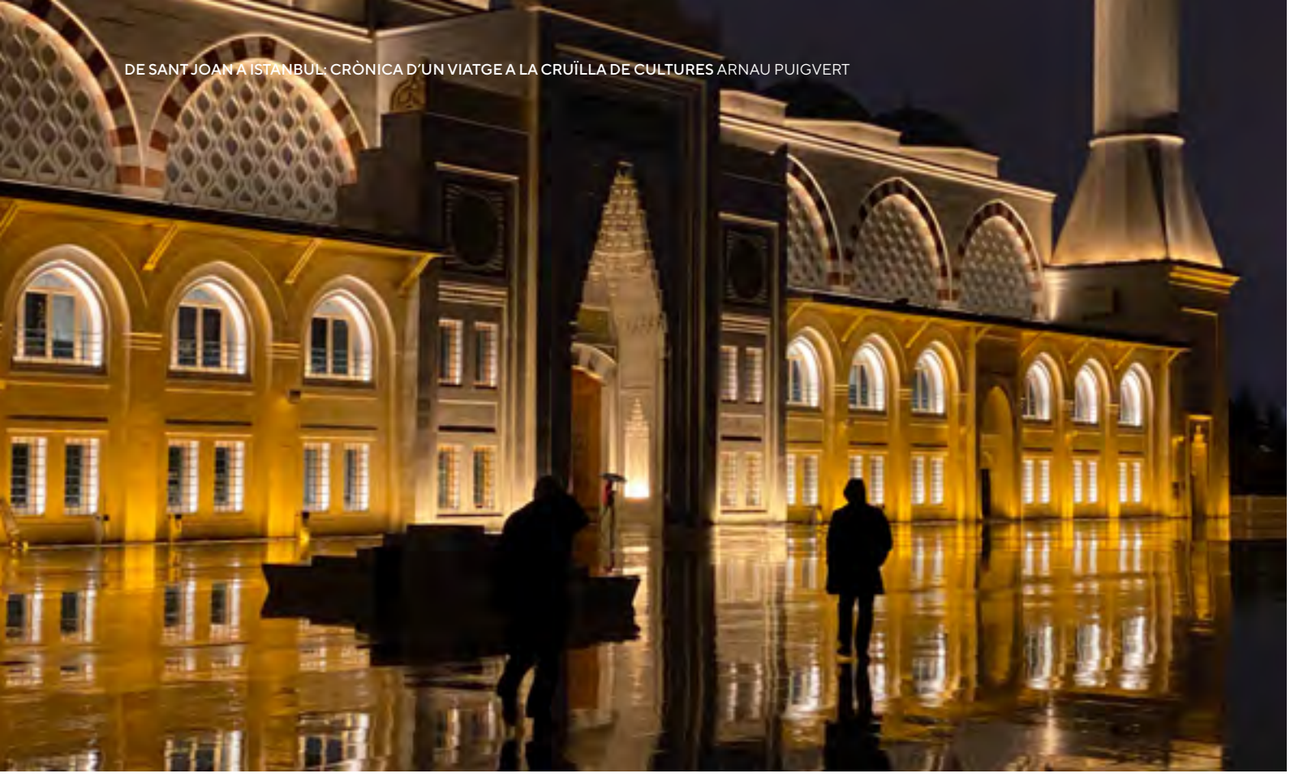

Reflexos a l'entrada de la Çamlıca després d'una ploguda a Istanbul.

De Sant Joan a Istanbul: Crònica d'un viatge a la cruïlla de cultures

Des del bullici dels mercats fins a la majestuositat de Santa Sofia, el santjoaní Arnau Puigvert ens guia per una ciutat plena de contrastos, on l'antic i el modern conviuen en harmonia

FOTOS I TEXT: ARNAU PUIGVERT

DE SANT JOAN A ISTANBUL: CRÒNICA D'UN VIATGE A LA CRUÏLLA DE CULTURES ARNAU PUIGVERT

Avui és dijous, són les nou del matí i les campanes d'una església ortodoxa grega repiquen amb timidesa a Paşbahçe. Els crits de les gavines, el moviment de camions i el soroll d'una multitud evidencien que a fora de casa el ritme és frenètic. És dia de mercat i les parades de fruita, verdura i tota mena de confitats ocupen els carrers d'aquest barri obrer de majoria musulmana situat al nord d'Istanbul.

Paşabahçe està més a prop del Mar Negre que del Mar de Màrmara i gaudeix d'una posició privilegiada a la riba asiàtica del Bòsfor. La presència de fàbriques (ara en desús) han evitat la proliferació dels palaus de luxe que poblen la riba europea. Per ara, aquesta zona d'Istanbul gaudeix d'uns dels passeigs al costat del Bòsfor més llargs de tota la ciutat.

"Tomàquets! Tan sols 35 lires (1 €)" crida un venedor mentre vaig a buscar el primer autobús per anar el centre de la ciutat. Dues hores de trajecte i una combinació diabòlica d'autobús, vaixell i tramvia: tot un triatló de transport públic. De moment, això és el que evita que aquest barri, més semblant a un poble com Sant Joan, quedi fagocitat per la voraç gentrificació d'Istanbul.

Ara ja fa 9 mesos que vaig arribar a Istanbul. Una feina poc estimulant i les ganes de marxar a fora una temporada van ser el motiu principal. L'oportunitat de la meva parella per fer de corresponsal a la ciutat van marcar la destinació. L'estada havia de servir per preparar l'objectiu final, recórrer l'antiga ruta de la seda: d'Istanbul a Pequín, armat amb una càmera i amb l'objectiu de documentar tot el viatge.

"Ara ja fa 9 mesos que vaig arribar a Istanbul. Una feina poc estimulant i les ganes de marxar a fora una temporada van ser el motiu principal"

Pujo al bus i deixo enrere el barri resseguint el Bòsfor en direcció sud. A poc a poc la imponent cúpula de Santa Sofia es va fent visible. Quan per fi arribo a la parada de Sultanahmet i contemplo per enèsima vegada l'antiga catedral bizantina, entenc que milions de persones de tot el món (17,4 milions l'any 2023) també en vulguin ser testimonis.

Després de la caiguda de Constantinoble el 1453, els sultans otomans van convertir la catedral en mesquita. Va perdurar com a tal fins que el pare de la República turca, Mustafa Kemal Atatürk, la va retransformar en un museu. El líder turc volia crear un nou estat que trenqués amb l'herència otomana i on el laïcisme fos un dels seus pilars fonamentals. Avui, però, Santa Sofia torna a ser una mesquita. Turquia de la mà d'Erdogan ha revertit les polítiques laiques impulsades durant l'inici de la República i ha tornat a posar la religió al centre de la política estatal.

La transmutació religiosa de Turquia també és evident a la Çamlıca, una macro mesquita construïda el 2019 i que és l'obra magna d'Erdogan. La posició privilegiada a dalt d'un turó la fa visible des de tota la ciutat.

Anunci turístic per fer la peregrinació a la meca a una plaça de Konya. A la pàgina anterior, cúpula de la mesquita de la Çamlıca

Té sis minarets que rivalitzen amb la mesquita de Sultanahmet (la mesquita blava), tres pàrquings subterranis, galeria comercial, biblioteca i capacitat per deu mil fidels. Fins i tot els ascensors estan emmoquetats. Aquesta mesquita és tota una obra d'enginyeria que mira més al Golf Pèrsic que a occident.

Tot i l'evident fascinació que sento per Santa Sofia i l'Islam Polític, l'elevada presència de "guiris" i uns preus impossibles m'obliguen a fugir al meu barri refugi: Kadiköy. Aquest barri d'ambient distès, farcit de bars és on anem amb els amics a fer unes cerveses o a sopar a un bon meyhane; una taverna on fan tapes turques que s'acompanya amb la beguda nacional, el rakı, un anís sec que es barreja amb aigua, com el nuvolet valencià. Les tavernes, l'anís i la música del saz també estan arrelades a l'altre costat de l'Egeu. I és que Grècia i Turquia comparteixen més coses de les que els nacionalistes d'un bàndol i l'altre estan disposats a acceptar.

La ciutat que millor ho defineix és Izmir (Esmirna), la ciutat més nacionalista i laica de Turquia. És la capital que millor representa els valors fundacionals de la República turca, però Izmir no sempre havia estat així. Abans de la Guerra d'Independència Turca de 1923, pels carrers de la ciutat hi passejaven grecs, armenis, llevantins, jueus i turcs. Quan les tropes de Mustafa Kemal van recuperar Izmir de les mans dels invasors hel·lens, van cremar els barris grec i armeni i més de 125.000 persones van morir.

"Tot i l'evident fascinació que sento per Santa Sofia i l'Islam Polític, l'elevada presència de "guiris" i uns preus impossibles m'obliguen a fugir al meu barri refugi: Kadiköy"

Turquia no va inventar les neteges ètniques, alguns estats europeus ja ho havien practicat amb anterioritat. Els Reis Catòlics, per exemple, van expulsar el 1492 als jueus sefardites de la península Ibèrica. Molts d'ells es van refugiar a l'Imperi Otomà i alguns van acabar a Izmir.

Estava contemplant el mar des del mirador de l'ascensor d'Izmir, un ascensor construït el 1907 per un ric empresari jueu. Era dia de partit, el Göztepe (l'equip local) s'enfrontava a l'EyupSpor, un equip d'Istanbul entrenat per l'exblaugrana Arda Turan. Abans d'anar al camp vaig passar per davant d'una pastisseria on hi havia plates de pastissos de pasta fullada farcits d'ou dur. "Són boyoz (bollos) d'Izmir, és un plat típic sefardita" em va explicar en Kavel, un amic de la ciutat. El Göztepe es va imposar per 5 a 1. Després de la victòria ho vam celebrar amb cervesa i kokoreç, un entrepà fet amb tripes de xai. Hi ha qui diu que el Kokoreç també és un plat sefardita, inspirat amb les madejas típiques de l'Aragó.

Posta de sol al Bòsfor des del port de Beşiktaş

Tripes, grassa i cervesa no són el millor acompanyant per afrontar un viatge de 6 hores amb autobús. 526 km és la distància que separa Izmir de Konya. Si Izmir era la ciutat més pròxima als valors fundacionals de la República, Konya és la capital conservadora. Aquí els bars no existeixen, les dones vesteixen majoritàriament hijab i les agències de viatge anuncien paquets de vacances a bombo i platerets per fer el hajj (peregrinació a la Meca).

Konya sempre ha tingut un paper destacat a l'altiplà de l'Anatòlia. Va ser la capital de l'Imperi Seljuk i una parada de la ruta de la seda. El motiu del meu viatge era gravar un documental sobre els caravanserralls, hotels de caravanes construïts el segle XII. Vaig tenir la sort d'arribar a un que l'havien restaurat i reobert com a hotel de luxe. El què més em va sorprendre va ser que les suites tinguessin un bany turc totalment integrat a l'edifici i exposessin la paret del segle XII al sabó, al vapor i a la humitat.

Aquesta opinió és compartida amb la Fatma, una estudiant de doctorat experta en restauracions d'edificis històrics que vaig conèixer a la inauguració. "La restauració està mal feta, no respecta l'edifici històric" m'explica l'endemà a un cafè de Konya. La crítica a una restauració poc acurada i supeditada a l'interès econòmic li ha costat la primera convocatòria de la tesi, "M'han suspès, si no corregeixo el treball estic fora de l'acadèmia".

Les dinàmiques turístiques de Turquia estan canviant: el circuit Pamukkale, Capadòcia i Istanbul comença a estar esgotat. A Göreme, el principal nucli de la Capadòcia els restaurants coreans, xinesos o hindús s'anuncien entre xemeneies de fada. "Més barats i gustós que els restaurants xinesos de Pequín" diu una de les ressenyes de Google del restaurant Meihua. La recerca de destins atípics i menys massificats per part dels viatgers ha despertat l'interès del govern turc que buscant el màxim benefici ha atropellat el patrimoni històric del país.

Quan torno a Istanbul, una sensació de nostàlgia m'envaeix, serà dels últims cops que vegi el sol pondre's sobre el Bòsfor. La curiositat i les ganes d'aprendre que m'han portat a Istanbul ara miren cap a l'est, entre estepes, deserts i muntanyes imponents. La ruta de la seda m'espera. Us convido a seguir el viatge al meu canal de YouTube: **Arnau103TR.**

Celebració al final del partit Göztepe - Eyupspor.
A la bufanda hi diu "Som la simfonia de la resistència"

Parets de vidre

Nu Drama
♬ Blau Atzavara, 2024

Nu Drama, nom artístic del santjoaní Ricard Soler, presenta *Parets de vidre*, un àlbum compromès que aborda temàtiques com l'antiespecisme i el maltractament animal. Publicat coincidint amb el Dia Mundial del Veganisme, aquest treball es compon de 15 temes que combinen lletres introspectives i crítiques amb una producció acurada, on han col·laborat artistes com Asra3. Tot i el seu to de denúncia, Nu Drama es proposa aportar una mica de llum a través de melodies ambicioses i missatges d'esperança. Amb un estil que fusiona la força del rap amb ritmes i textures variades, el disc no només és un crit de protesta, sinó també una invitació a la reflexió col·lectiva. *Parets de vidre* reafirma Nu Drama com una veu necessària i diferent en l'escena musical català.

Cafè d'Alger

Cafè d'Alger
♬ Sota la Palmera, 2024

El grup Cafè d'Alger, liderat per Yacine Belahcéne i Marc Serrats, santjoaní d'adopció, ha publicat el seu primer disc amb títol homònim. És una obra que fusiona la música popular algeriana amb influències mediterrànies i jamaicanes. El grup, ofereix un repertori que inclou adaptacions al català de clàssics com *Aïsha* de Khaled, així com versions de temes tradicionals com *Mustafà català* i *Fugitiu Salam*. Les cançons, interpretades en català, francès, àrab i amazic, reflecteixen la diversitat cultural del projecte. Serrats, conegut per la seva trajectòria en formacions com, Dijous Paella, Xerramequ Tiquis Miquis i el Conjunt Badabadoc, demostra una vegada més la seva versatilitat artística. Aquest any, el músic també ha publicat dos singles amb el Conjunt Badabadoc, i un altre amb The Upshitters, només editat al Japó.

20 mm

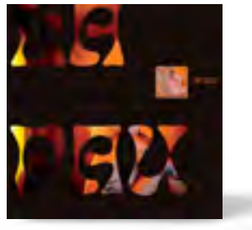

La Pau
♬ U98 Music, 2024

Fa poc més d'un any, la cantant barcelonina La Pau, nom artístic de Paula Giberga, es va establir a la nostra vila. Durant aquest període ha publicat *20 mm*, el seu primer disc en solitari, fruit de més de tres anys de reflexió i introspecció. L'àlbum consta de deu cançons que aborden temàtiques com el patiment, el dolor, les relacions, la família i el plaer de viure. Les lletres, escrites des d'una perspectiva de vulnerabilitat i empoderament, ofereixen una visió íntima sobre les ombres i llums de la societat actual. A més de la seva carrera artística, la Paula Giberga exerceix com a professora a l'Escola Comarcal de Música, contribuint a la formació musical dels joves del Ripollès.

Bells somnis

M. Teresa Monclús - Cobla Ciutat de Girona
♬ Autoeditat, 2024

Bell somnis és el cinquè CD recopilatori de la producció sardanista de Maria Teresa Monclús, tan vinculada a la nostra vila i qui fou directora de la Coral Jaume Nunó, entre d'altres. Fou presentat en un concert al Teatre Centre de Sant Joan de les Abadesses el 24 de febrer passat, a càrrec de la Cobla Ciutat de Girona, la formació també encarregada d'enregistrar el disc. Consta de nou sardanes, que consoliden la seva trajectòria en la composició i com una de les dones pioneres en un món bàsicament masculí, en el qual les dones han tingut dificultats per fer-s'hi un lloc. Els beneficis de la venda del disc van destinats a la investigació i millora de la qualitat de vida de les persones afectades per MPS — Malalties lisiosomals.

Del CIT al like. Cap a una destinació turística a Sant Joan de les Abadesses 1996/2024

Ferran Miquel
Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses, 2024
64 pp.

Aquest monogràfic de Festa Major fa un repàs exhaustiu de com ha evolucionat l'oferta turística des de la dissolució del Centre d'Iniciatives Turístiques, entitat privada que s'havia encarregat de la difusió turística des de feia molts anys, i fins al relleu a l'Ajuntament. L'autor ha viscut de primera mà tots els canvis des dels càrrecs institucionals i des de la pròpia experiència professional. L'estudi s'estructura a partir de preguntes que es fa qualsevol turista quan visita un lloc: "On dormirem?" repassa les places hoteleres, turisme rural, habitatges turístics... que s'han anat creant els darrers anys. "Què hi visitarem?" posa l'èmfasi en els atractius de la vila, més enllà del monestir: equipaments que s'han posat en funcionament durant aquestes dècades o espais que s'han millorat. "Què hi farem?" busca resposta a les activitats que s'hi celebren durant tot l'any, culturals, recreatives, esportives... i també el valor de l'entorn natural. "On menjarem?" ens indica l'oferta gastronòmica.

Finalment, hi ha un esment al projecte de futur Malatosca-Surroca, es repassen les entitats supramunicipals que incideixen en la nostra oferta turística, i es tanca amb una cronologia d'aquests anys. Moltes de les il·lustracions del llibret són obra del mateix autor del monogràfic.

Es tracta d'un bon estudi, escrit molt especialment des de la seva pròpia perspectiva personal, la d'un autor molt implicat en el tema. Desfà el tòpic de que Sant Joan no ha estat una destinació turística important. Si més no, ens deixa veure que el camí recorregut aquests darrers 30 anys és molt i que resta encara molta feina per fer per consolidar la nostra vila com una destinació turística responsable i sostenible, que aporti riquesa sense malmetre l'entorn i la nostra manera de ser.

Terra Magra

Gerard López Fageda
Més Llibres, 2024
568 pp.

La primera incursió en la novel·la d'aquest periodista osonenc té una clara connexió santjoanina: l'expulsió de les monges de Sant Joan és un fet important per la història de Catalunya que ha tingut menys repercussió en la producció novel·lística que en altres gèneres literaris, tot i ser un tema on els autors hi poden sucar pa fàcilment. En aquesta ocasió se'ns narra l'atzarosa vida d'una de les monges expulsades del monestir, Argesinda, centrant-se en especial en la seva vellesa, quan rep un encàrrec especial que la porta a Sant Quirze de Besora, prop de la comtessa Ermessenda, que es troba en les darreries de la seva vida. L'originalitat del llibre rau en què, paral·lelament, se'ns explica la història de dos joves que en ple s.XXI coincideixen en els mateixos espais que la part medieval de la narració: Llaers i Sant Quirze. La novel·la, que per voler ser històricament fidel peca de voler explicar massa detalls, va guanyant-se l'atenció del lector a mesura que avança, encuriosint-lo en com es trobaran al final les dues històries, la medieval i la contemporània. És curiós que en poc temps hagin aparegut dues novel·les ambientades en un lloc literàriament poc comú: el Bisaura. L'altra és ***Tothom ha de morir***, de Xavier Theros, que ja vàrem incloure en aquesta secció en el darrer número.

Armengol. L'artista que ridiculitzava Hitler

Joan Garcia, Eduard Miguel, Lourdes Casademunt
Publicat a la revista *Sàpiens* 270, 2024

Fins fa ben poc es desconeixia que un personatge prou important de la 2a Guerra Mundial havia nascut de Sant Joan de les Abadesses. Marian Armengol, conegut artísticament per Mario Armengol, fou un artista conegut especialment per les vinyetes que dibuixà durant la guerra per encàrrec del Ministeri d'Informació britànic i que foren publicades pels principals diaris de Gran Bretanya, i Estats Units, entre altres països. Els seus cartoons —vinyetes— eren una estratègia planificada de propaganda per ridiculitzar l'enemic i, per tant, se centraven especialment en Hitler i Mussolini. Però darrere d'aquest encàrrec que tan bé va saber dur a terme, hi havia un autèntic artista, pràcticament desconegut aquí, que va arribat a exposar al costat de Cézanne i Picasso.

Els autors d'aquest reportatge ja fa sis anys que van darrere les passes d'aquest personatge, consultant arxius, visitant els seus familiars, amb la voluntat de donar-lo a conèixer. La seva intenció és aconseguir fer-ne un documental, si aconsegueixen lligar-ne el finançament, cosa gens fàcil tenint en compte el seu elevat cost. Un nou santjoaní a la llista dels il·lustres, ja que la seva relació amb la nostra vila no va més enllà de passar-hi la primera infantesa, ja que el seu pare era director d'una fàbrica tèxtil de la Colònia Jordana.

Les veus de la residència

La Bogeria (col·lectiu)
I.E. Mestre Andreu, 2024
120 pp.

Per Sant Jordi d'enguany va sortir a la venda aquest llibre, una excel·lent iniciativa educativa de l'Institut Escola. Es tracta d'un recull de contes escrit per l'alumnat de 3r. D'ESO, inspirats en unes entrevistes que van efectuar a residents de la Fundació Emma. L'intercanvi intergeneracional va ser tan productiu que van creure que havia de quedar reflectit d'una manera o altra, i el resultat fou aquest llibre, que és un recull de dotze contes escrits pels alumnes, cadascun d'ell inspirat en les converses amb un dels residents. El nivell d'alguns dels contes és més que destacable i denota un molt bon treball.

A més, el projecte era global, ja que l'alumnat va participar en tot el procés d'elaboració del llibre, des de les entrevistes, la redacció dels contes, la portada, la maquetació fins a la promoció i difusió, de manera que han viscut de primera mà l'experiència de com de complexa és l'edició d'un llibre. Els beneficis eren pro viatge de fi de curs, així que el cercle quedava tancat. Enhorabona als joves autors i a l'IE Mestre Andreu per la iniciativa.

Un cor furtiu. Vida de Josep Pla

Xavier Pla
Ed. Destino, 2024
1536 p.p.

Obra magna i molt esperada, és probablement la biografia definitiva de Josep Pla, fruit d'una recerca exhaustiva de l'autor, capbussant-se en la documentació que va anar acumulant l'autor palafrugellenc al llarg de la seva vida. La visió de Pla que ens ha arribat és la que ell va anar conreant i creant al llarg de la seva vida. Estava molt preocupat en com passaria a la història de la literatura i els anteriors intents d'escriure-li una biografia "autoritzada" havien fracassat per la seva voluntat de control absolut sobre el que s'escrigués d'ell. Ara, amb aquesta monumental obra, descobrim un Pla diferent, polièdric. Per primer cop, per exemple, s'hi aborden els amors que va tenir al llarg de la seva vida.

Si incloem aquest llibre en aquestes ressenyes és perquè també hi ha una referència breu a Sant Joan. Pla va escriure sobre Sant Joan en un a article publicat a "Viatge a la Catalunya vella", però concretament en aquest biografia tenim una altra connexió santjoanina indirecta, que és el primer editor de Pla, Artur Gas. Gas fou un personatge curiós i força contradictori. De conviccions esquerranes, edità, per exemple, literatura eròtica. Quan l'editorial se n'anà a l'aigua, treballà de Secretari d'Ajuntament, i fou destinat a Sant Joan, en plena dictadura de Primo de Rivera. Llavors girà com un mitjó les seves conviccions i tot eren elogis per al dictador. A Sant Joan durà poc per les contínues polèmiques que provocà el seu caràcter i la seva adscripció al règim. Devem a ell, però, el luxós programa de Festa Major de 1927, en què es posa de relleu la seva vocació en el món editorial.

“És l’àlbum més rodó i conceptual que he fet”

L’artista santjoaní Ricard Soler publica ‘Parets de vidre’, un àlbum que aborda el veganisme des de múltiples perspectives. Amb una acollida destacada als mitjans, el disc reflexiona sobre el patiment animal, el seu procés personal i la necessitat d’equilibrar crítica i esperança

TEXT: JOAN GARCIA / FOTO: ANDREA CONTENTO

Del disc n’han parlat a TV3, iCat, la revista Enderrock. Aquest cop no hem estat els primers a entrevistar-te...

Sí, ostres, el primer que queda més sorprès soc jo. La veritat és que estic meravellat per la rebuda i, de fet, em feia il·lusió, més aviat, venir de tornada per poder explicar-vos una mica les sensacions que m’ha provocat tot això, tota aquesta rebuda.

Alguna vegada havies comentat que deixaries la música

Molt cert. De fet, estava ja plantejant-me deixar-ho, i la idea d’aquest projecte va aparèixer com una espurna. Vaig notar la necessitat imperiosa de perseguir aquesta idea i de fer un àlbum sobre això.

Per què creus que el disc ha tingut aquesta repercussió?

Tinc les meves teories, i és que, més que mai, és l’àlbum més rodó i conceptual que he fet. Per tant, és molt fàcil, d’alguna manera, parlar-ne i explicar de què va. Però, a més a més, la temàtica que toca és molt d’actualitat. És un tema que comença a despertar cert interès, però, sobretot, no s’havia fet mai un àlbum que en parlés d’aquesta manera.

Què significa *Parets de vidre*?

Fa referència a una frase cèlebre que va dir Paul McCartney: ‘Si les parets dels escorxadors fossin de vidre, la gent es faria vegetariana.’ Jo canviaria ‘vegetariana’ per ‘vegana.’ Aquesta és la declaració d’intencions. El que vull fer és transformar les parets dels escorxadors, de les macrogranges o de l’explotació animal en vidre, i que la gent tingui l’oportunitat de veure què hi passa a dins.

Sovint girem la mirada davant el patiment animal

És una veritat molt incòmoda. Jo crec que, de mica en mica, la gent ha vist algun vídeo a Facebook, algun petit documental, o algunes imatges, però mira cap a una altra banda. Hi ha un moment en què, depenent de com t’arriba, del moment en què estàs, de l’etapa que vius, és inevitable: no pots mirar cap a una altra banda. Aquest és el gran missatge que vull transmetre. Jo ho he vist i no puc fer com si no ho hagués vist. Aquest moment de gran transformació és clau.

Com es va convertir aquesta temàtica en un àlbum?

És curiós perquè, mirant enrere, moltes de les cançons anteriors a l’àlbum ja contenien frases que parlaven d’això. Fent una mica de repàs, vaig comptar que, en 10 o 12 ocasions, en cançons que no tenien a veure amb aquesta temàtica, ja estava deixant anar algunes idees. Vaig fer un exercici d’honestedat amb mi mateix i em vaig adonar que, com a artista, volia parlar d’això. Vaig començar dedicant-li una cançó, però aquesta es va convertir en dues, tres, quatre, cinc... i finalment, en un àlbum sencer.

És crític, però també hi ha algun missatge d’esperança

Uf, sí, era molt necessari. Vaig posar-me a la pell dels oients per imaginar-me quin impacte tindria escoltar un àlbum com aquest, ple de referències al patiment i la foscor que representa l’explotació animal. Per això vaig creure necessari equilibrar-ho i parlar també de l’esperança que tinc en què les coses poden canviar, de les coses positives que genera fer el canvi al veganisme, de les oportunitats que tenim, de tot allò que ens pot ajudar a revertir allò que és tan problemàtic.

També parles de les repercussions socials del sistema

Vaig voler parlar des d’un veganisme interseccional. La indústria càrnia, pesquera o qualsevol forma d’explotació animal afecta molts nivells: des dels treballadors fins a una tribu de l’Amazones, el medi ambient o la salut. Creia que era important que també es desafiés la idea que el veganisme és un moviment que només té en compte un aspecte. Crec que realment és molt i molt ampli i holístic.

Estàs satisfet amb la maduresa musical de l’àlbum?

Sense dubte. Vaig fer aquest exercici de posar-me a la pell dels oients i, fins i tot, de mi com a oient. Perquè em vaig adonar que moltes de les meves cançons després no les tornava a escoltar jo. I si el que vols és transmetre un missatge i deixar-ho molt clar, si fas música avorrida i que no tens ganes d’escoltar, és simplement un missatge pamfletari. Llavors vaig fer un gran esforç en fer-ho el més musical possible. Hi ha moments de cantades, melòdiques, balades, jazz, música electrònica, pop, rap, poesia... Que si el que diu l’àlbum no et ressona, que no sigui un problema, que potser el vulguis escoltar simplement perquè t’agrada com sona.

Com vius la dicotomia d’haver nascut en un poble amb tradició ramadera i defensar el veganisme?

Personalment, és complicat. Quan vaig fer la transició al veganisme, vaig tenir molts xocs, sobretot amb persones properes. Tot i això, penso que cada vegada hi ha més sensibilitat, fins i tot entre la gent del poble, que comença a qüestionar certes coses. Per exemple, en Lluís Freixes explicava al seu llibre *Sedició a la granja* que, segons una enquesta, el 50% de la gent de l’àrea metropolitana està en contra de les macrogranges. Això reflecteix que la majoria de les persones, si els preguntes, estan en contra del patiment animal. Però vivim en un sistema que ho normalitza.

Què vindrà ara?

Ara mateix, noves cançons no crec que en faci, almenys no a curt termini. Ara estic centrat a preparar el directe, que em fa molta il·lusió perquè serà en un format especial. Hi haurà tres coristes que faran harmonies i cors. La primera actuació serà el 7 de febrer a Girona, al Foment. A partir d’aquí, intentarem moure’l tant com puguem.

Necessites un cotxe? No el compris, lloga'l!

https://www.sommobilitat.coop/

PLANS DE PREPAGAMENT MENSUAL

Recarrega el teu moneder de forma automàtica

Els Plans de Prepagament Mensual permeten recarregar el moneder de Som Mobilitat cada mes còmodament. El Pla marca l'import que s'acumula cada mes al teu moneder a través del cobrament automàtic per targeta.

Si en algun moment necessites saldo extra, sempre pots recarregar el moneder fàcilment des de l'App, amb imports múltiples de 20 €.

Funcionament dels plans

A través de l'App, contracta el Pla que més et convingui en funció de l'ús anual que esperis fer del servei. Cada mes, el teu moneder de Som Mobilitat s'omplirà automàticament amb el saldo que et cobrarem de la teva targeta. Quan lloguis els vehicles se t'aplicarà la tarifa associada al teu pla.

Podràs consultar el saldo disponible al teu moneder i recarregar-lo a través de l'App amb targeta sempre que ho necessitis (se t'aplicarà la tarifa associada al teu Pla). Si no els has gastat, els diners caducaran al cap de 18 mesos d'haver entrat al moneder.

PLA BÀSIC	PLA ESTÀNDARD	PLA FREQÜENT	SENSE PLA
Per usos esporàdics	Per lloguers puntuals	Per usos habituals	Per provar el servei
9 € / mes	25 € / mes	75 € / mes	múltiples de 20 €

AJUNTAMENT DE LA RAMBLA VILA DE SANT JOAN DE LES ABADESSES

SANT JOAN DE LES ABADESSES +SOSTENIBLE

mobilitat